

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 Облік і оподаткування

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ**

здобувача Бойчук Анастасії Віталіївни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лежненко Л.І. _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В. _____

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 121 сторінка, основний текст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 106 сторінках друкованого тексту. Робота містить 14 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел з 82 найменувань.

«Фінансова звітність підприємства та організаційно-методичні підходи до її аудиту та аналізу»

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства, її аудит та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні, практичні аспекти методики складання фінансової звітності підприємств, принципи, мета та роль фінансової звітності суб'єктів господарювання, організаційно-методичні підходи до аудиту та аналізу фінансової звітності, оцінка діяльності досліджуваного підприємства

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є вивчення сутності, ролі та значення фінансової звітності в діяльності підприємства у сучасних умовах та розробка власних рекомендацій відповідно до фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд». В процесі виконання роботи планується вирішення наступних завдань:

- визначити сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства;
- розкрити організацію заповнення та подання фінансової звітності підприємства;
- навести методику складання фінансової звітності суб'єктів господарювання;
- розробити пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- здійснити оцінку діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- надати пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Під час дослідження визначено сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства, наведено методику складання фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Практичні результати полягають в розробці пропозицій щодо удосконалення організації складання звітних форм ТОВ «Сільпо-Фуд» та надання пропозицій удосконалення організації аудиту фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи: 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: фінансова звітність, аудит, ліквідність, оцінка діяльності, аналіз показників фінансової звітності, баланс, фінансові результати діяльності підприємства, облік, аналіз, організація обліку.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	6
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЇЇ РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ	6
1.1. Сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства	6
1.2. Принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль	14
1.3. Зарубіжний досвід форм та методик складання фінансової звітності	17
1.4. Нормативно-правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України	24
РОЗДІЛ 2	29
МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ	29
2.1. Організація заповнення та подання фінансової звітності підприємства	29
2.2. Методика складання та подання фінансової звітності суб'єктів господарювання	46
2.3. Застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності	50
2.4. Пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм досліджуваного підприємства	58
РОЗДІЛ 3	60
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	60
3.1. Організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мета та роль	60
3.2. Методика аналізу показників фінансової звітності	64
3.3. Оцінка діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Сільпо-Фуд»	68
3.4. Пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності досліджуваного підприємства	86
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	100

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансова звітність є ключовим елементом системи управління підприємством, що надає достовірну інформацію про його фінансові результати, майновий стан та рух грошових коштів. З огляду на це, важливим є розробка та впровадження ефективних організаційно-методичних підходів до її аудиту та аналізу, що дозволить підвищити точність оцінки фінансових показників, виявити потенційні ризики та забезпечити належний рівень фінансової стабільності підприємства.

Питання організації складання та подання фінансової звітності, її нормативно-правового регулювання відповідно до міжнародних та національних стандартів обліку, а також аудиту фінансових показників активно досліджували в своїх працях численні науковці, зокрема: Євлаш Т. О., Панталеев В. В., Голов С. Ф., Костюченко В. М., Лежненко Л. І., Кравченко І. Ю., Ямборко Г. А., Бондар М. І., Юрченко О. А., Цятковська О. В., Курило К. В., Безверхий К. В., Примаченко О. Л., Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Корягін М. В. та інші. Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, деякі теоретичні та практичні аспекти цієї теми залишаються недостатньо розглянутими. Це стало підставою для проведення наукового дослідження, яке зосереджено на цих питаннях.

Метою роботи є вивчення сутності, ролі та значення фінансової звітності в діяльності підприємства у сучасних умовах та розробка власних рекомендацій відповідно до фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд». В процесі виконання роботи планується вирішення наступних завдань:

1. Визначити сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства.
2. Розглянути принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль.
3. Навести зарубіжний досвід форм та методик складання фінансової звітності.
4. Розглянути нормативно-правове забезпечення щодо складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України.

5. Розкрити організацію заповнення та подання фінансової звітності підприємства.
6. Навести методика складання фінансової звітності суб'єктів господарювання.
7. Наочно зобразити застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності.
8. Розробити пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм ТОВ «Сільпо-Фуд».
9. Визначити організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мету та роль.
10. Навести методика аналізу показників фінансової звітності.
11. Здійснити оцінку діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд».
12. Надати пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Об'єктом дослідження є фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд», її аудит та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні, практичні аспекти методики складання фінансової звітності підприємств, принципи, мета та роль фінансової звітності суб'єктів господарювання, організаційно-методичні підходи до аудиту та аналізу фінансової звітності, оцінка діяльності досліджуваного підприємства

Методи дослідження. У процесі виконання цього дослідження були використані такі методи: групування для визначення основних концептуальних ознак обраного об'єкта, порівняння для виявлення спільних і відмінних рис досліджуваних явищ, аналіз для глибшого вивчення об'єктів через їх окремі складові, а також монографічний метод для більш детального розгляду конкретних об'єктів дослідження.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база включає законодавчі та нормативно-правові акти національного та міжнародного рівня, що регламентують фінансову звітність підприємств, наукові статті, підручники вітчизняних та

іноземних авторів, ресурси мережі Інтернет, також облікові реєстри та фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд».

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення методики складання, подання та аналізу фінансової звітності. Зокрема, новизна полягає в уточненні сутності поняття «фінансова звітність» та вдосконаленні класифікації її структурних складових; обґрунтуванні недоліків, виявлених при формуванні звітності, а також у дослідженні переваг впровадження системи звітності відповідно до міжнародних стандартів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження висвітлено на 2 Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice» (Berlin, Germany, 9-11 грудня 2024 року).

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування рекомендацій, викладених у магістерській роботі, для удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності на ТОВ «Сільпо-Фуд». Для цього були використані законодавчі та нормативні акти, методична і спеціальна література, періодичні видання, а також дані фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЇЇ РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ

1.1. Сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства

Всі факти господарських операцій реєструються через первинну документацію. За певний період усі початкові дані узагальнюються у єдину систему показників, щоб підбити підсумки щодо діяльності підприємства. Саме всі ці узагальнені показники і встановлюють основу звітності підприємства.

Поняття «фінансова звітність» було об'єктом вивчення багатьох науковців. Наприклад, Євлаш Т. О. [1] зазначає, що фінансова звітність являє собою систему показників, які відображають накопичувальним підсумком фінансове та майнове становище підприємства, а також результати його діяльності за звітний період.

Курило Г. М. [2] підкреслює, що фінансова звітність є невід'ємною частиною загальної звітності підприємств і важливим інструментом для управління економікою. За визначенням Крупки Я. Д., [5] фінансова звітність – це бухгалтерський звіт, в якому міститься інформація про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Голов С. Ф. [3] зазначає, що фінансову звітність необхідно складати на основі даних бухгалтерського обліку. Мальченко М.Ю. [4] дає визначення фінансовій звітності як масиву економічних даних, який систематизований та узагальнений відповідно до установлених правил і відповідає певним принципам формування. Корягін М. В. [5] розглядає фінансову звітність як кінцевий продукт бухгалтерського обліку, який надається користувачам для прийняття управлінських рішень. Деякі науковці трактують звітність не лише як узагальнений документ, а й як елемент бухгалтерського обліку. Зокрема, Іваненко В. О. [6] вважає, що звітність є методом бухгалтерського обліку, що забезпечує узагальнення даних щодо всіх напрямів діяльності підприємства протягом звітного періоду для передачі їх зацікавленим сторонам. Водночас Хомин П. Я. [8] зазначає, що звітність – це самостійна система, яка надає інформацію для менеджменту і не є складовою частиною бухгалтерського обліку.

Оригінальне і цікаве визначення фінансової звітності запропонував Пушкар М. С. [9], який стверджує, що фінансова звітність – це набір реєстрів з узагальненими (зведеними, згрупованими) показниками за певний період, що відображають як статику, так і динаміку об'єктів бухгалтерського обліку. Андрієнко В. О. [10] також надає комплексне визначення цього поняття, вважаючи його системою узагальнених показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, яка забезпечує користувачів інформацією про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі підприємства за звітний період, допомагаючи приймати відповідні рішення.

Визначення фінансової звітності також присутні в нормативно-правових документах. Наприклад, у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» фінансова звітність визначається як документ, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [11]. Таке ж визначення наведене і в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [12]. Це поняття також відображено в міжнародних стандартах. Зокрема, МСБО (IAS) 1 «Подання фінансової звітності» описує фінансову звітність як звітність загального призначення, що покликана задовольнити потреби користувачів, які не мають можливості вимагати індивідуальної звітності, адаптованої до їхніх конкретних потреб. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що фінансова звітність – це результат узагальнення даних бухгалтерського обліку, що дозволяє відобразити фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства на звітну дату. У фінансовій звітності також враховуються показники діяльності філій, представництв і інших відокремлених підрозділів підприємства.

У балансі, або звіті про фінансовий стан, відображаються основні показники, такі як активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. В окремих випадках, передбачених законодавством, може складатися індивідуальний баланс. Для цього використовуються дані з первинних документів, які стосуються господарських операцій філій, відділень, представництв та інших відокремлених підрозділів, що ведуть окремий облік. При складанні загального балансу та звітів

підприємства, що враховують показники окремих балансів, взаємні внутрішньогосподарські розрахунки не відображаються.

Звіт про фінансові результати (або Звіт про сукупний дохід) містить інформацію про доходи, витрати, прибутки, збитки, інший сукупний дохід, а також загальний дохід підприємства за звітний період.

Звіт про рух грошових коштів надає дані про зміни в грошових потоках за звітний період у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Підприємства можуть складати цей звіт за допомогою прямого або непрямого методу, вибір якого визначає форму звіту. Важливо, що у звіті деталізуються надходження та витрати по кожному виду діяльності. Якщо одна операція включає кошти, що стосуються кількох видів діяльності, вони вказуються окремо. Зміни в складі грошових коштів, що виникають всередині підприємства, до звіту не включаються. Також не враховуються негрошові операції, такі як отримання активів через фінансову оренду, бартерні угоди або емісію акцій.

Звіт про власний капітал надає інформацію про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У цьому звіті, в спеціально відведених графах, відображаються показники, наведені в розділі I "Власний капітал" балансу.

Основне завдання звітності в управлінському процесі – це забезпечення керівного персоналу необхідною фінансовою інформацією. Завдання керівництва полягає в отриманні, обробці, оцінці та аналізі цієї інформації, на основі якої приймаються управлінські рішення щодо фінансової діяльності підприємства. Кожна форма звітності несе в собі певну інформаційну цінність для своїх користувачів. Нижче (табл. 1.1) наведені призначення основних форм фінансової звітності.

Таблиця 1.1 - Призначення форм фінансової звітності в процесі ухвалення управлінських рішень

№ з/п	Форма звітності	Призначення
1	Звіт про фінансовий стан (Баланс)	Дає змогу оцінити на певну дату розмір активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства.
2	Звіт про сукупний дохід	Відображає витрати, доходи та фінансові результати підприємства за звітний період.
3	Звіт про рух грошових коштів	Показує чистий грошовий потік від інвестиційної, фінансової та операційної діяльності.
4	Звіт про власний капітал	Містить інформацію про зміни у власному капіталі за звітний період.
5	Примітки до річної фінансової звітності	Надають детальні пояснення до окремих статей фінансових звітів.

Джерело: згруповано за інформацією [51]

Ці форми фінансової звітності дозволяють користувачам отримати ключові дані для аналізу діяльності підприємства та ухвалення управлінських рішень.

Фінансова звітність є основним інструментом для отримання ключових даних про результативність діяльності підприємства. Враховуючи широкий спектр користувачів цієї інформації, фінансові звіти повинні бути зрозумілими та доступними для інтерпретації. Власники та керівники використовують звіти для прийняття важливих бізнес-рішень, таких як визначення доцільності продовження певної діяльності, рішення щодо самостійного виробництва або закупівлі матеріалів, а також вибір між придбанням чи орендою майна або обладнання. Інші зацікавлені сторони також користуються фінансовими звітами у своїй діяльності. Для прикладу:

- Інвестори аналізують звітність для проведення фінансового аналізу та прийняття рішень щодо інвестування.
- Кредитори використовують фінансові дані для оцінки платоспроможності підприємства та прийняття рішень про надання кредитів.
- Контролюючі органи, як-от податкові служби, аналізують звіти для перевірки правильності податкових розрахунків та виконання інших зобов'язань.

• Працівники можуть використовувати звітність для підготовки колективних договорів.

Якісні характеристики фінансової звітності відіграють важливу роль у процесі управління підприємством. Концептуальна основа до МСФЗ (IFRS) містить певні вимоги до інформації (табл. 1.2), яка відображається у фінансових звітах.

Таблиця 1.2 – Вимоги до інформації представленої у фінансовій звітності

№ з/п	Якісні характеристики фінансової звітності	
1	Зрозумілість	Інформація у фінансовій звітності має бути легко сприйнятною для користувачів, які володіють базовими знаннями у сфері фінансів та виявляють зацікавленість у розумінні цієї інформації.
2	Достовірність	Дані, представлені у фінансовій звітності, вважаються достовірними, якщо вони не містять значних помилок або викривлень, які можуть вплинути на рішення користувачів.
3	Доречність	Фінансова звітність повинна містити лише ту інформацію, яка є актуальною та корисною для користувачів під час прийняття рішень. Це дає можливість своєчасно оцінювати минулі, теперішні та майбутні події, а також коригувати попередні оцінки.
4	Порівнянність	Фінансова звітність повинна забезпечувати можливість порівняння фінансових результатів як між різними періодами діяльності підприємства, так і між різними підприємствами.
5	Зіставність	Для забезпечення порівняння фінансових показників наводяться дані за попередні періоди, а також розкриваються зміни в обліковій політиці та причини таких змін.

Джерело: згруповано за інформацією [52]

У міжнародних стандартах, таких як US-GAAP, основний акцент робиться на можливості використання фінансової інформації для прийняття управлінських рішень. Ключовими критеріями є релевантність, достовірність та надійність інформації. Релевантність визначається через придатність даних для планування, їх своєчасність та контрольованість. Достовірність включає неупередженість і точність відображення даних. Крім того, звітність повинна бути зіставною та безперервною, а також мати економічну доцільність і суттєвість [16].

На думку І. В. Демко [17], основними факторами, що заважають точному розумінню і ефективному використанню фінансової звітності, є такі:

- Відсутність узгодженості між бухгалтерським і податковим законодавством під час трактування господарських операцій.
- Недостатня відповідність структури фінансової звітності аналітичним потребам через невдале розміщення окремих статей.

О. В. Будько [18] підкреслює, що однією з ключових проблем є складність отримання даних, які можна порівняти між собою. У нестабільних умовах функціонування підприємства, коли потрібно вибирати методологічні підходи до обліку, ця проблема стає ще гострішою. Тому на сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку значна увага приділяється вибору відповідних методів, принципів та прийомів ведення обліку.

Запровадження в Україні можливості вибору принципів і методів обліку в процесі складання фінансової звітності дозволить краще адаптувати облікову інформацію до специфіки кожного підприємства. Це сприятиме повнішому використанню даних обліку для обґрунтування управлінських рішень. Однак, сьогодні можна виділити дві основні проблеми, пов'язані з реалізацією облікової політики. Перша стосується вибору методів і принципів обліку з наявної законодавчої бази і їх впливу на формування фінансових показників. Друга проблема пов'язана з відсутністю чітких нормативних вказівок щодо відображення окремих господарських операцій у звітності.

Дослідження діяльності закордонних підприємств показують, що багато з них використовують такі основні фінансові показники, базуючись на балансі, звіті про сукупний дохід та інших формах звітності:

- Обсяг продажів.
- Операційний прибуток або збиток до сплати податків і відсотків за кредитами.
- Чистий прибуток і прибуток на акцію.
- Економічний прибуток.
- Операційний грошовий потік.
- Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду.

Операційний прибуток або збиток до сплати відсотків за кредитами і податків є важливим показником, орієнтованим на вартість. Ще одним поширеним інструментом є показник економічного прибутку (EVA), який відображає зростання вартості підприємства протягом звітного періоду. Цей показник з економічної точки зору демонструє величину прибутку, отриманого в рамках основної діяльності з використанням активів. Значення EVA повинно відповідати очікуванням інвесторів, адже з їхньої точки зору додана вартість виникає при позитивному грошовому потоці, дисконтованому за ставкою рентабельності капіталу.

В Україні підприємства, аналізуючи фінансову звітність, визначають загальні аналітичні показники, такі як рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), фінансова незалежність, платоспроможність, ринкова стійкість і ділова активність.

Узагальнюючи вищесказане, можна стверджувати, що фінансова звітність є основою для прийняття управлінських рішень. Проте цей вид звітності формується не частіше ніж раз на квартал, тоді як адміністративні рішення потребують прийняття значно частіше. Бухгалтерська звітність готується відповідно до національних стандартів обліку, в той час як управлінська звітність не має чітких законодавчих регуляцій. Вона може включати різноманітні звіти та способи їх доставки до користувачів. Наприклад, управлінська звітність в міжнародній обліковій практиці може охоплювати:

- Звіт про прибутки і збитки по підрозділах, типах продукції тощо.
- Звіти про витрати менеджерів.
- Звіти, що відображають фактичні відхилення від бюджету.
- Звіти про рентабельність товарів і послуг тощо.

Звіти великих корпорацій часто є досить складними, оскільки включають велику кількість приміток і пояснень, що ускладнює їх сприйняття. Тому виникає потреба в регулярних управлінських звітах, які можна назвати «міні-фінансовими звітами». Їх доцільно розробляти щотижня чи щомісяця для більш обґрунтованого прийняття рішень.

Підприємствам слід створювати власні формати управлінських звітів на основі фінансової звітності. Для того щоб ці звіти були максимально зручними та зрозумілими, варто дотримуватись кількох основних вимог:

- Звіти повинні мати графічне відображення і бути візуально зрозумілими.
- Показники ефективності слід підбирати з урахуванням цільової аудиторії, для якої готуються звіти.
- Звіти повинні бути чіткими, дотримуватись встановлених принципів і використовувати загальновизнані показники.
- Формування звітів варто здійснювати за допомогою інтерактивних інструментів, адже це дозволяє оновлювати дані в реальному часі, економити кошти та знижувати витрати.

Таким чином, бухгалтерська звітність є основою управлінської діяльності підприємства. Проте лише регламентованих фінансових звітів недостатньо для ефективного оперативного управління організацією. Виникає потреба у створенні управлінських звітів, які базуватимуться на фінансових даних. У практичному застосуванні така управлінська звітність може краще відповідати потребам керівників, які відповідають за реалізацію стратегії з метою досягнення максимального прибутку.

1.2. Принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль

Принципи складання фінансової звітності — це загальноприйняті правила, методи та припущення, які використовуються для формування, подання та інтерпретації фінансової звітності. Вони встановлюють основу для надання достовірної, повної та зрозумілої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки підприємства.

Принципи складання фінансової звітності необхідні для забезпечення достовірності, прозорості та узгодженості фінансової інформації. Вони встановлюють єдині правила, які гарантують, що звітність відображає реальний фінансовий стан підприємства і дозволяє порівнювати результати діяльності між різними організаціями та періодами. Принципи захищають інтереси користувачів фінансової інформації, таких як інвестори, кредитори, регулятори, і забезпечують їхню довіру. Вони також сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, відповідності нормативним вимогам і міжнародній інтеграції. Крім того, дотримання принципів мінімізує ризики помилок і шахрайства, що допомагає підприємствам підтримувати репутацію та стабільність у фінансовій діяльності.

Основні принципи складання фінансової звітності [12]:

1. Автономність підприємства - підприємство розглядається як окремий економічний суб'єкт, незалежний від його власників, інвесторів, кредиторів або інших пов'язаних сторін. Уся фінансова звітність складається з урахуванням того, що активи, зобов'язання, доходи та витрати підприємства є виключно його власними, навіть якщо воно діє в межах більшого корпоративного або власницького об'єднання. Цей принцип забезпечує чітке відмежування фінансових операцій підприємства від особистих або інших операцій його власників чи партнерів, що дозволяє уникати змішування ресурсів і викривлення фінансової інформації.

2. Безперервність діяльності - підприємство передбачається таким, яке продовжуватиме свою діяльність у передбачуваному майбутньому без наміру чи необхідності ліквідації, припинення роботи або суттєвого скорочення обсягів діяльності. Цей принцип впливає на оцінку активів і зобов'язань підприємства:

вважається, що вони будуть використовуватися або погашені у звичайному ході діяльності, а не ліквідаційним шляхом.

3. Нарахування доходів та витрат - господарські операції відображаються у фінансовій звітності в тому періоді, коли вони фактично відбулися, незалежно від моменту надходження чи виплати грошових коштів. Доходи визнаються у періоді, коли вони були зароблені, тобто коли товари або послуги були надані, а не тоді, коли отримані кошти. Витрати, у свою чергу, відображаються у тому періоді, коли вони були понесені, тобто коли використані ресурси для отримання доходу, незалежно від часу їх оплати.

4. Повне висвітлення - у фінансовій звітності повинна бути представлена вся істотна інформація, необхідна користувачам для об'єктивного оцінювання фінансового стану, результатів діяльності та грошових потоків підприємства. Цей принцип вимагає розкриття не лише кількісних даних, але й якісної інформації, яка може вплинути на економічні рішення зацікавлених сторін.

5. Послідовність - підприємство повинно постійно використовувати обрані облікові політики та методи при складанні фінансової звітності від одного звітного періоду до іншого. Цей принцип спрямований на забезпечення порівнянності фінансових даних, що дозволяє користувачам аналізувати зміни у фінансовому стані та результатах діяльності підприємства у динаміці.

6. Превалювання сутності над формою - в процесі складання фінансової звітності господарські операції повинні відображатися відповідно до їхньої економічної сутності, а не лише юридичної форми. Цей принцип вимагає, щоб у фінансовій звітності основна увага приділялася реальному змісту операцій та подій, навіть якщо їх юридична структура може відрізнятися.

7. Єдиний грошовий вимірник - всі господарські операції та фінансові події підприємства повинні бути оцінені та відображені у фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці, зазвичай у національній валюті (наприклад, в Україні — в гривнях). Цей принцип забезпечує спрощення обліку та порівняння фінансових результатів, оскільки дозволяє виразити всі активи, зобов'язання, доходи та витрати підприємства в одному вимірі.

У сучасних наукових розробках висловлюється низка пропозицій щодо доповнення законодавчо встановлених принципів бухгалтерського обліку. Зокрема, дослідники [19, с. 10] вказують на доцільність введення принципів суттєвості та раціональності. Суттєвість розглядається як критерій для фільтрації інформації, з метою покращення її корисності для користувачів. Важливо відзначити, що цей принцип не є синонімом принципу повного висвітлення. Останній передбачає, що вся інформація про господарські операції повинна бути відображена в обліку, тоді як принцип суттєвості фокусується лише на включенні в звітність тієї інформації, яка є важливою для користувачів. Окрім того, є пропозиція включити принцип раціональності, який стосується економічної доцільності відображення облікових даних, коли витрати на їх обробку не повинні перевищувати корисний результат, який можна отримати від цієї інформації.

Аналізуючи законодавчо затверджені принципи та доповнення, запропоновані українськими науковцями, можна зробити висновок, що існуючі принципи бухгалтерського обліку доцільно розширити для покращення управлінських процесів, підвищення якості облікової інформації та обґрунтованості рішень, прийнятих на основі фінансової звітності. Одним із таких доповнень є принцип прозорості (транспарентності), що забезпечить більшу довіру до наданої інформації, підвищить репрезентативність та сприятиме інвестиційній привабливості організацій. Згідно з цим принципом, фінансова звітність має бути правдивою, корисною та доступною для широкого кола користувачів.

Запорукою ефективного корпоративного управління для будь-якого господарюючого суб'єкта є прозорість діяльності та належне розкриття інформації. Користувачами фінансової звітності підприємств є різноманітні групи, зокрема кредитори, інвестори, управлінський персонал, а також представники державних органів. Кожен з цих користувачів має зацікавленість отримати максимально точну та достовірну інформацію про діяльність підприємства, що дозволяє здійснювати обґрунтовані рішення на основі фінансових показників, представлених у звітності.

1.3. Зарубіжний досвід форм та методик складання фінансової звітності

Сучасні тенденції національної економічної політики, орієнтовані на активне впровадження інтеграційних процесів у глобальну економічну систему, потребують поглибленого аналізу зарубіжного досвіду вітчизняними дослідниками. Це дасть змогу удосконалити розкриття інформації про фінансові результати у звітності підприємств, що в свою чергу сприятиме покращенню інформаційної функції бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Такі кроки допоможуть інтегрувати Україну у світову економіку та досягти лідерства на міжнародній арені.

Фінансова звітність підприємств різних країн відрізняється через різноманітні соціальні, економічні, політичні та інші фактори. Ці відмінності у підходах до формування звітності ускладнюють процес аналізу та ухвалення рішень, особливо в умовах розвитку транснаціональних корпорацій, міжнародної торгівлі та глобалізації фінансових ринків.

Аналіз літературних джерел показав, що не існує єдиного підходу до визначення складу обов'язкових форм фінансової звітності в різних країнах світу. Стандарти, що регулюють складання фінансової звітності, мають різні назви в залежності від країни: у США та Японії це система загальноприйнятих принципів, у Великобританії — документи про стандарти фінансової звітності, у Франції — норми, а в Україні — положення. Незважаючи на різницю в термінології, їх структура та призначення зазвичай є схожими [21, с. 23]. Водночас, на відміну від національних законів щодо обов'язкових форм фінансової звітності, у країнах "Великої сімки" (США, Канаді, Великобританії, Італії, Німеччині, Японії, Франції) структура звітності часто має спрощений або, навпаки, розширений формат.

Річні звіти підприємств складаються на основі даних фінансового обліку, що робить їх фінансовими звітами. Згідно з вимогами бухгалтерського регулювання в багатьох країнах, такі звіти зазвичай адресовані акціонерам. Водночас, через їх рекламну спрямованість, вони часто побудовані таким чином, щоб підкреслити фінансову стабільність підприємства, продемонструвати його економічний потенціал та авторитет у бізнес-середовищі. Це сприяє зміцненню довіри серед

акціонерів і показує привабливість інвестицій у діяльність підприємства. Однак в Україні річні звіти зазвичай не мають такого акценту на маркетингові цілі.

Для того, щоб активно впливати на поведінку потенційних інвесторів, при складанні фінансових звітів особлива увага приділяється не лише чіткості та прозорості представлених даних, а й їх зовнішньому оформленню. Звіти часто публікуються у вигляді стильних брошур, які видаються великим тиражем. Таке видання зазвичай містить безліч діаграм, ілюстрацій і фотографій, і його обсяг складає від 20 до 30 сторінок. Найбільших досягнень у вдосконаленні оформлення звітних публікацій досягли великі компанії США та Канади [22, с.175]. Структура цих звітів розробляється так, щоб зацікавити читача, акцентуючи увагу на позитивних аспектах діяльності підприємства, водночас відволікаючи від можливих негативних тенденцій.

У країнах «Великої сімки», таких як США і Канада, фінансова звітність зазвичай включає такі основні документи: Баланс, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про нерозподілений прибуток, Звіт про акціонерний капітал та примітки до фінансових звітів.

Баланс і Звіт про прибутки та збитки характеризуються стислим викладом даних, з фокусом на аналітичність і укрупнення показників. Як правило, на початку річних звітів міститься короткий огляд ключових фінансових показників, таких як обсяг виручки від продажу, чистий прибуток, оголошені дивіденди, сума цінних паперів, призначених для майбутніх інвестицій, кількість акціонерів, число працівників та середньотижневий заробіток одного працівника [22, с.175].

Основне призначення фінансової звітності в США та Канаді полягає в тому, щоб на її основі можна було оцінити розвиток компаній, їх науково-технічний рівень, конкурентоспроможність продукції, а також економічний та виробничий потенціал, платоспроможність і кредитоспроможність. Відповідно до законодавства США, підприємства, що функціонують як акціонерні товариства, зобов'язані щорічно публікувати свої фінансові звіти в періодичних виданнях. Водночас компанії, що мають інші організаційно-правові форми, не зобов'язані

дотримуватись цього вимогу, хоча деякі з них надають свої фінансові дані інформаційним агентствам або публікують їх для рекламних цілей.

Це підтверджує важливу роль фінансової звітності як ефективного, але при цьому недорогого інструмента реклами підприємства для широкого кола користувачів.

Цікавий підхід до змісту фінансової звітності застосовується у Великобританії, де в Положенні про принципи фінансової звітності, аналогічному до Концептуальних основ підготовки та представлення фінансової звітності в системі МСФЗ (IFRS), виокремлюються різні типи фінансової інформації для зовнішніх користувачів [23, с. 148]. Зокрема, визначаються такі категорії фінансової інформації:

1. Фінансова звітність спеціального призначення – це фінансова інформація, яку надають суб'єкти господарювання у формі, що відповідає вимогам зовнішніх користувачів, які мають на це право (наприклад, звіти для регулюючих органів, податкових служб, банківських установ).

2. Фінансова звітність загального призначення – включає фінансову інформацію, що надається підприємствами для задоволення потреб широкого кола зовнішніх користувачів. Вона складається з основних фінансових звітів загального призначення – річні, проміжні та інші фінансові звіти, що включають основні фінансові звіти та примітки до них та інших типів фінансової звітності загального призначення, таких як звіти директорів, звернення голови правління, огляди операцій та фінансових результатів, аналіз даних за попередні періоди, листи до акціонерів.

3. Інша фінансова інформація – це фінансова інформація, яка не надається безпосередньо компанією, але може бути отримана через публікації в пресі або аналітичні матеріали.

Законодавство Великобританії щодо бухгалтерського обліку надає бухгалтерам більшу гнучкість у порівнянні з іншими країнами. Одним із основних принципів британської бухгалтерської системи є превалювання сутності над формою, що дозволяє відступати від стандартних норм і складати фінансову

звітність таким чином, щоб вона більш точно відображала реальний стан справ на підприємстві з вимогами британського законодавства, всі фірми зобов'язані щорічно подавати свою фінансову звітність на аудиторську перевірку, включаючи такі основні форми, як Баланс, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про рух грошових коштів (у деяких випадках), а також Примітки до фінансової звітності [24].

Завдяки впливу директив ЄС, зовнішній вигляд і зміст бухгалтерських документів у Великобританії зазнали значних змін. Проте через деякі суперечливі тлумачення окремих облікових принципів, бухгалтерська практика у Великобританії залишається однією з найбільш консервативних серед європейських країн.

Для більш ефективного використання аналітичних можливостей форм фінансової звітності та задоволення потреб користувачів в інформації Україні варто запозичити досвід Великобританії щодо підготовки інших типів фінансової звітності загального призначення. Це включає звіти директорів, звернення голови правління, листи до акціонерів, операційні й фінансові огляди, аналіз результатів за попередні періоди тощо.

У Німеччині фінансова звітність включає кілька основних звітів: Баланс, Звіт про прибутки і збитки, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансових звітів, а також опис компанії, її виду діяльності, місцезнаходження та складу вищого керівництва. Одна з особливостей облікової системи Німеччини полягає в застосуванні двох видів звітності: комерційної та податкової. Податкова звітність складається на основі комерційної, але з урахуванням змін, визначених податковими правилами [22, с. 175].

Обов'язковою частиною річного звіту є розділ "Управлінський огляд і аналіз фінансового стану та результатів діяльності". Цей розділ складається з двох частин:

1. Аналіз фінансового стану компанії та визначення чинників, що впливають на нього.
2. Перспективи майбутнього розвитку компанії, що дозволяє оцінити її стратегічні цілі та напрямки розвитку в умовах змінюваного ринку.

У Німеччині більшість компаній обмежуються поданням тільки податкової звітності, яка складається з майнової частини, де оцінюється майно за поточною (ринковою) ціною для розрахунку податку на майно та результативної частини, яка призначена для розрахунку прибуткового корпоративного податку та податку на промисловий капітал.

Цей підхід є корисним для підприємств України, оскільки досвід Німеччини у складанні управлінського огляду та аналізу фінансового стану і результатів діяльності може бути важливим для вдосконалення звітності. Зокрема, в Україні підприємства вперше почали складати звіт про управління з 2018 року, тому досвід Німеччини у цій сфері є цінним для розвитку більш детальної та обґрунтованої фінансової звітності.

В Італії фінансова звітність складається з основних документів, таких як балансовий звіт, Звіт про прибутки і збитки, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про рух капіталу, звіт президента компанії, а також коментарі до звітів (пояснювальна записка). Проте обов'язок надавати їх у повному обсязі поширюється тільки на великі компанії. До великих компаній відносяться організації, які перевищують два з трьох установлених обмежень:

- Загальний обсяг активів – 1 млн. євро.
- Загальний обсяг реалізації – 2 млн. євро.
- Кількість працівників – 50 осіб.

В інших випадках дрібні та середні компанії можуть обмежуватися скороченими варіантами звітності.

Як і в багатьох країнах Європейського Союзу, скорочена та повна форми бухгалтерських звітів мають однакову структуру. В Балансі та Звіті про прибутки і збитки необхідно наводити порівняльні показники за попередній та поточний роки. Всі зміни в облікових методах чи підходах повинні бути детально роз'яснені в коментарях, що дозволяє користувачам правильно оцінити зміни і прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Формат балансового звіту в Італії аналогічний німецькому – він подається в горизонтальному форматі, а Звіт про прибутки і збитки складається у

вертикальному форматі, з перевагою застосування методу за типом витрат (функціональний метод використовується рідше). Коментарі до звітів є важливою складовою частиною бухгалтерських документів і допомагають пояснити деталі фінансової ситуації компанії.

Підприємствам України варто запозичити досвід Італії щодо детального розкриття облікової політики і змін у ній через примітки до річної фінансової звітності. Це дозволить користувачам правильно трактувати показники, порівнювати поточні результати з показниками попереднього року та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Пояснення в примітках до звітів є важливою частиною процесу, що сприяє прозорості та зручності для зовнішніх користувачів фінансової звітності.

У Франції щорічні фінансові звіти складаються з Балансу, Звіту про прибутки і збитки та коментарів до них. Однак, звітність може бути представлена трьома варіантами, залежно від рівня деталізації:

1. Скорочений варіант: у цьому випадку Баланс, Звіт про прибутки і збитки та коментарі подаються загальними підсумками, без додаткових подробиць.
2. Основний варіант: окрім базових звітів, додаються й інші документи, такі як таблиці з порядком отримання прибутків, порівняльні дані за п'ять останніх років, інформація про цінні папери та інші фінансові елементи.
3. Детальний варіант: цей варіант є необов'язковим і включає в себе не лише основні звіти, але й пояснення, документи щодо самофінансування компанії, а також графіки і діаграми, що ілюструють зміни у фінансовому стані компанії протягом року.

Цей підхід дозволяє надавати різні рівні деталізації звітів залежно від вимог користувачів та специфіки компанії, що може бути корисним і для підприємств України при розробці стандартів фінансової звітності.

Досвід Франції щодо складання фінансових звітів може бути корисним для України, зокрема в аспекті подання скороченого варіанту фінансової звітності для малих підприємств. Це дозволить полегшити процес звітування для малих

підприємств, забезпечивши їм можливість подати звітність без зайвої складності, зберігаючи при цьому важливі для користувачів дані.

Отже, для підприємств України може бути корисно запровадити скорочену звітність за моделлю Франції, де надаються основні фінансові показники без надмірних подробиць.

Ще однією провідною країною у сфері фінансового розкриття інформації є Японія. До закінчення Другої світової війни в Японії не існувало систем публічного розкриття фінансової інформації в недержавному секторі економіки. Наразі в Японії працює орган, що займається розробкою стандартів для приватного сектору – Рада зі стандартів фінансової звітності, яка була створена у 2001 році у зв'язку з тенденціями до стандартизації та гармонізації національних правил ведення обліку та складання звітності відповідно до міжнародних вимог. Незважаючи на тривалий процес запровадження, нині Міжнародні стандарти фінансової звітності дозволені для використання лише публічними компаніями.

Японські компанії складають фінансову звітність двічі на рік — 1 січня та 1 липня, що зумовлено необхідністю визначення дивідендів для акціонерів, які виплачуються два рази на рік. Основними фінансовими звітами для публічних компаній є Баланс, Звіт про прибутки і збитки, а також Примітки.

Серед розглянутих країн Італія вирізняється найбільшою бюрократичною складністю, оскільки вимагає подання найбільшої кількості обов'язкових форм фінансової звітності. Натомість Японія та Франція мають найменше число документів, необхідних для подання — всього три форми. Це можна пояснити специфікою економічної політики кожної з цих держав.

Можна зробити висновок, що склад обов'язкових форм фінансової звітності варіюється між різними країнами, але можна виділити чотири основні групи, кожна з яких має своє економічне обґрунтування. Усі країни без винятку подають Баланс і Звіт про прибутки та збитки, хоча в деталях ці форми можуть відрізнятися в залежності від національних стандартів.

1.4. Нормативно-правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України

Державне регулювання звітності полягає у впровадженні єдиних стандартів для всіх секторів економіки та підприємств. Це включає встановлення уніфікованих показників, форм звітності, принципів їх складання та термінів подання. Такий підхід забезпечує можливість узагальнення даних окремих підприємств у рамках галузевої економіки [26].

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють процес складання та подання фінансової звітності в Україні є:

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року № 996-XIV. Цей документ поширюється на всі юридичні особи, створені згідно з українським законодавством, незалежно від їхньої форми власності та організаційно-правової структури. Він також охоплює представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, зобов'язаних здійснювати бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність відповідно до чинного законодавства України [27].

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 7 лютого 2013 року № 73, затверджене наказом Міністерства фінансів України, визначає основні цілі, склад, принципи підготовки фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її елементів. Цей стандарт поширюється на фінансову та консолідовану фінансову звітність юридичних осіб усіх форм власності, за винятком банків і бюджетних установ, які згідно із законодавством зобов'язані подавати фінансову звітність [28].

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Консолідована фінансова звітність", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 628, встановлює правила складання консолідованої фінансової звітності та визначає загальні вимоги до розкриття інформації, пов'язаної з її підготовкою. Дія цього стандарту поширюється на групу юридичних осіб, до складу якої входить материнське (холдингове) підприємство

та його дочірні підприємства. Виключення становлять групи, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, або ті, де материнське підприємство самостійно дотримується вимог міжнародних стандартів фінансової звітності [29].

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 року № 137, регламентує порядок виправлення помилок і внесення змін до фінансової звітності, а також правила їх розкриття. Цей стандарт визначає, що помилки, допущені у фінансових звітах за попередні роки, підлягають виправленню шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку (або непокритого збитку) на початок звітного року, якщо такі помилки впливають на його величину. У випадках, коли виправлення стосується попередніх періодів, стандарт передбачає необхідність повторного представлення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності [30].

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" встановлює порядок формування показників фінансової звітності для суб'єктів малого підприємництва. Відповідно до цього стандарту, фінансова звітність таких суб'єктів подається у скороченому форматі, що передбачає наступні форми:

- "Баланс" (форма № 1).
- "Звіт про фінансові результати" (форма № 2).
- Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який включає форми № 1 і № 2.

Цей підхід спрямований на спрощення процедур звітності для малого бізнесу, враховуючи його специфіку та обмежені ресурси [31].

6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про порядок подання фінансової звітності" від 28 лютого 2000 року № 419 (з урахуванням внесених змін та доповнень) визначає правила подання фінансової звітності в Україні. Дія цього нормативного акту поширюється на всі юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності та представництва іноземних

суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність відповідно до чинного законодавства України.

Постанова встановлює вимоги до складання, подання та термінів подачі фінансової звітності, забезпечуючи уніфікований підхід для всіх суб'єктів господарювання [32].

7. Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 затверджує Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, які регламентують порядок розкриття інформації у фінансових звітах. Документ спрямований на забезпечення правильності та єдності підходів до відображення фінансових показників у звітності, що подається юридичними особами [33].

8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвержене Наказом Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 року № 879, регулює порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань, зокрема основних засобів, а також порядок оформлення результатів такої інвентаризації. Це положення поширюється на юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності (за винятком банків) та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які працюють в Україні.

Документ забезпечує єдиний підхід до проведення інвентаризації, сприяючи підвищенню достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [34].

9. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні має на меті встановлення єдиних стандартів для ведення обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств. Це регулювання забезпечує захист інтересів користувачів фінансової звітності та сприяє вдосконаленню бухгалтерського обліку, що в свою чергу підвищує прозорість та достовірність фінансової інформації, важливої для прийняття економічних рішень. Регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється кількома органами, серед яких Міністерство фінансів України, Національний банк України, Державна

казначейська служба України, а також інші центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень. Міністерство фінансів є основним органом, що затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, що стосуються ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Національний банк України визначає порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для банків, а також регулює організацію безготівкових розрахунків. Порядок обліку та складання звітності щодо виконання бюджетів і госпрозрахункових операцій бюджетних установ визначається Державною казначейською службою України.

Для ефективної організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також інших нормативно-правових актів, що стосуються ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в Україні було створено Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Цей дорадчий орган сприяє удосконаленню організаційних форм і методів бухгалтерського обліку, забезпечує методологічну підтримку впровадження сучасних технологій збору та обробки обліково-економічної інформації, а також розробляє рекомендації щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів. Діяльність Ради регулюється Положенням про Методологічну раду з бухгалтерського обліку, затвердженим 29 жовтня 1997 року № 230 [35].

Грунтовне вивчення системи регулювання бухгалтерського обліку дозволяє виділити кілька рівнів регулювання, що стосуються процесу складання фінансової звітності та обліку для різних користувачів. Зокрема, перший рівень регулювання, що є базовим, має бути доповнений національною Концепцією фінансової звітності. (Таблиця 1.3)

Таблиця 1.3 - Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

№ з/п	Рівні та нормативно-правові документи з регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності		
	Рівні регулювання	Бухгалтерського обліку	Фінансової звітності
1	I рівень	Господарський і Цивільний кодекси, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, інші закони	Концептуальна основа фінансової звітності
2	II рівень	Укази Президента, постанови КМУ в сфері бухгалтерського обліку	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”
3	III рівень	НП(С)БО, План рахунків, інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів	Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку та МСФЗ (IFRS)
4	IV рівень	Інструкції, положення, вказівки та галузеві правила, ґрунтуються на НП(С)БО	Положення облікової політики підприємства
5	V рівень	Накази, розпорядження суб’єктів господарювання щодо форми організації бухгалтерського обліку і облікової політики	Професійні судження укладачів фінансової звітності

Джерело: згруповано за інформацією [11]

Третій, четвертий та п'ятий рівні регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності доповнюються положеннями міжнародних стандартів, які повинні відігравати визначальну роль у формуванні професійних суджень бухгалтера під час організації обліку та складання звітності. Такий підхід передбачає, що зміст міжнародних стандартів у всіх ключових аспектах відповідає актам вищої юридичної сили, що забезпечує їхній вплив на національне законодавство та практику бухгалтерії.

Таким чином, систему нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку можна розглядати як сукупність нормативних актів, що визначають основні положення, які регулюють організацію обліку, а також процес підготовки та подання фінансової звітності для користувачів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ

2.1. Організація заповнення та подання фінансової звітності підприємства

Баланс як звітний документ має вагоме практичне значення. Він використовується підприємствами для подання звітності перед різними зацікавленими сторонами, включаючи керівні органи, податкові та статистичні служби, кредитні установи тощо. Вимоги до балансу як складової фінансової звітності визначені у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно з цим стандартом, Баланс (або Звіт про фінансовий стан) є документом, що фіксує стан активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства на певну дату [36].

Основною метою складання Звіту про фінансовий стан (Форми № 1 або форми 1-м) є надання користувачам повної, достовірної та об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Ця інформація необхідна для прийняття обґрунтованих економічних рішень. Показники звіту дозволяють аналізувати структуру активів і зобов'язань, оцінювати фінансову стабільність, платоспроможність підприємства, розраховувати коефіцієнти ділової активності та виявляти їх динаміку.

Відповідно до НП(С)БО 1, структура Звіту про фінансовий стан визначена і систематизована у вигляді таблиці 2.1. Товариство з обмеженою відповідальністю «Сільпо-Фуд» як суб'єкт підприємницької діяльності, подібно до інших господарюючих суб'єктів, зобов'язане складати та подавати фінансову звітність згідно з вимогами цього стандарту.

Згідно з НП(С)БО 25, встановлено формат і зміст фінансових звітів для суб'єктів підприємництва. Це включає:

- Баланс (форма № 1-м)
- Звіт про сукупний дохід (форма № 2) [37].

Таблиця 2.1 – Структура Балансу (Звіту про фінансовий стан)

№ з/п	Баланс (Звіт про фінансовий стан)	
	Актив	Пасив
1	Розділ I. «Необоротні активи» – всі активи, що не є оборотними	Розділ I «Власний капітал» – частина в активах, що залишається після вирахування зобов'язань
2	Розділ II «Оборотні активи» – грошові кошти та їх еквіваленти, які вільно доступні для використання, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання впродовж операційного циклу чи протягом 12 місяців від дати складання Балансу.	Розділ II «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» – всі зобов'язання та забезпечення, які не є поточними
3	Розділ III «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» – необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу, вартість яких визначається відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	Розділ III «Поточні зобов'язання і забезпечення» – зобов'язання та забезпечення, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом 12 місяців з дати Балансу
4		Розділ IV «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» – це зобов'язання, що визначаються відповідно до Національного положення (стандарту) 27

Джерело: згруповано за інформацією [11]

Інші підприємства формують та подають Звіт про фінансовий стан відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73, а також згідно з Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими наказом МФУ від 28.03.2013 р. № 433.

Досліджуване підприємство — Товариство з обмеженою відповідальністю «Сільпо-Фуд» — складає Звіт про фінансовий стан у національній валюті (гривні) з округленням до тисяч без десяткових знаків на дату 31 грудня звітного року. Кожний розділ Звіту про фінансовий стан завершується проміжним підсумком, а підсумки всіх розділів формують загальні суми активів і пасивів.

При цьому використовується взаємопов'язаність між Планом рахунків бухгалтерського обліку та структурою «Балансу» (Звіту про фінансовий стан) (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Зв'язок розділів Балансу та рахунків бухгалтерського обліку

№ з/п	План рахунків	Розділи Балансу
	Активи	
1	«Необоротні активи» - Клас 1	Розділ I
2	«Запаси» - клас 2, за виключенням 286 рахунку «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу»	Розділ II
3	«Кошти, розрахунки та інші активи» - Клас 3	
4	Рахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу»	Розділ III
	Пасиви	
5	«Власний капітал та забезпечення зобов'язань» - клас 4, за виключенням рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», рахунку 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» та рахунку 49 «Страхові резерви»	Розділ I
6	«Довгострокові зобов'язання» - клас 5. Рахунки 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування та цільові надходження», 49 «Страхові резерви»	Розділ II
7	«Поточні зобов'язання» - клас 6, за виключенням рахунку 680 «Розрахунки пов'язані з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу»	Розділ III
8	Рахунок 680 «Розрахунки пов'язані з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу»	Розділ IV

Джерело: згруповано за інформацією [11]

Основні відмінності між складанням Балансу за НП(С)БО 1 і МСБО (IAS) 1 можна відобразити у вигляді таблиці (табл. 2.3), де зазначаються ключові аспекти та відмінності у класифікації і представленні статей активів і пасивів, а також в підходах до оцінки і розкриття фінансової інформації.

Таблиця 2.3 - Відмінності у складанні Звіту про фінансовий стан за національними та міжнародними стандартами

№ з/п	Критерій	Вимоги МСБО (IAS)	Вимоги НП(С)БО 1
1	Побудова	Структура звіту не має чітких обов'язкових вимог, і надається лише орієнтовний список статей, які слід включити до нього.	Форма побудови звіту регламентована. В активі надається інформація про необоротні та оборотні активи, а в пасиві відображаються дані про власний капітал та зобов'язання підприємства.
2	Порядок подання інформації	Передбачається поділ активів і зобов'язань на довгострокові та поточні. Однак є виняток, коли інформація подається згідно з показником ліквідності.	Активи відображаються в порядку зростання ліквідності, а пасиви — згідно з черговістю їх погашення.
3	Зміна складу статей	За потреби передбачається розкриття додаткової інформації відповідно до вимог інших стандартів або з метою забезпечення достовірності та правдивості даних.	Зміна складу статей не передбачена. Однак можуть бути додані додаткові рядки для окремих статей, таких як інвестиційна нерухомість, необоротні активи та зобов'язання, пов'язані з необоротними активами.
5	Відображення інформації про фінансові активи	Рекомендується окремо розкривати інформацію щодо фінансових активів для більш детального уявлення про їх склад та характеристики.	Для фінансових активів не передбачено окремих рядків; вони можуть бути представлені разом із нефінансовими активами.

Джерело: згруповано за інформацією [53]

Стаття Звіту про фінансовий стан «Незавершені капітальні інвестиції» відображає вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, модернізацією (або іншими поліпшеннями, що підвищують первісну (або переоцінену) вартість), а також виготовленням чи придбанням об'єктів матеріальних необоротних активів, включаючи ті, що призначені для заміни діючих, і устаткування для монтажу. Аналізуючи дані Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд», можна відзначити, що протягом 2022-2023 років ця стаття відсутня, що свідчить про відсутність незавершених капітальних інвестицій на підприємстві.

Стаття Звіту «Основні засоби» відображає вартість власних об'єктів, а також тих, що отримані на умовах фінансового лізингу, довірчого управління чи орендованих цілісних державних майнових комплексів, які класифікуються як основні засоби, а також інші необоротні матеріальні активи. У Звіті про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» за цією статтею наведена лише залишкова вартість основних засобів, без окремого розподілу на первісну вартість та нараховану суму зносу (яка подається в дужках). До підсумку балансу включається залишкова вартість, що обчислюється як різниця між первісною (або переоціненою) вартістю необоротних активів і сумою їх зносу на дату складання балансу. За даними Звіту про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд», на кінець 2023 року залишкова вартість основних засобів підприємства становила 15,613 млн грн.

Стаття «Інші необоротні активи» містить інформацію про суми необоротних активів, які не можуть бути віднесені до інших статей розділу «Необоротні активи». За даними Звіту про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд», на кінець 2023 року підприємство не мало інших необоротних активів.

У статті «Запаси» відображається вартість сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів, комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів та інших ресурсів, які призначені для використання в рамках нормального операційного циклу. Крім того, ця стаття включає витрати на незавершене виробництво, незавершені роботи чи послуги, а також валову заборгованість замовників за будівельними контрактами. Однак, на нашу думку, цю статтю доцільно було б деталізувати, оскільки в її складі наразі відображено лише окремим рядком товари. Згідно з даними Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд», на кінець 2023 року підприємство мало на балансі запасів на суму 4,819 млн грн, з яких товари становили 4,683 млн грн.

На кінець 2023 року, згідно з даними Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд», підприємство не мало сум, що належать до іншої поточної дебіторської заборгованості.

У статті «Гроші та їх еквіваленти» підприємство відображає готівку, яка знаходиться в касі, а також кошти на поточних та інших банківських рахунках, що можуть бути вільно використані для здійснення поточних операцій. До цієї категорії також включаються гроші, що перебувають у дорозі, електронні гроші, а також інші еквіваленти готівки. Ці кошти можуть бути в національній або іноземних валютах.

У статті «Інші оборотні активи» наводяться суми, що стосуються оборотних активів, які не були відображені в інших статтях розділу «Оборотні активи». Зокрема, сюди включається вартість грошових документів та залишок за субрахунком 643 «Податкові зобов'язання» рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами». За даними Звіту про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року сума за цією статтею складає 116 млн грн.

У розділі III «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» наводиться вартість необоротних активів та груп вибуття, які утримуються для продажу, що визначається згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617. У Звіті про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» відсутні дані по цьому розділу, що свідчить про відсутність таких активів на балансі підприємства.

Пасив Балансу включає власний капітал та зобов'язання підприємства. Перший розділ пасиву присвячений складу власного капіталу. У статті «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображається сума капіталу, що зафіксована в установчих документах підприємства, включаючи внески до оголошеного, але ще не зареєстрованого (пайового) капіталу. За інформацією з Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд», на кінець 2023 року зареєстрований капітал підприємства становить 15,188 млн грн.

Стаття «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» містить суму нерозподіленого прибутку або непокритого збитку. Якщо є непокритий збиток, його вказують у дужках, і ця сума вираховується при визначенні підсумку власного капіталу. Згідно з даними Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року, підприємство не мало непокритого збитку в розмірі 25,623 млн грн.

Другий розділ Звіту про фінансовий стан підприємства має назву «Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення». До цієї частини Звіту також включається інформація про залишки коштів цільового фінансування та надходжень, що отримані з бюджету та інших джерел, зокрема, кошти, звільнені від оподаткування внаслідок надання пільг з податку на прибуток. Згідно з даними Звіту про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року, підприємство мало довгострокових зобов'язань на суму 14,045 млн грн.

Розділ 3 Звіту про фінансовий стан охоплює інформацію про поточні зобов'язання підприємства. Згідно з Балансом ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року, підприємство мало короткострокові кредити банків на суму 2,925 млн грн. При цьому зобов'язання за кредитами банків у балансі відображаються з урахуванням нарахованих, але ще не сплачених процентних платежів на кінець звітного періоду.

Стаття «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» відображає суму заборгованості підприємства перед постачальниками та підрядниками за матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги. Включає також заборгованість, забезпечену векселями, а також розрахунки з постачальниками за невідфактуровані поставки та надлишок товарно-матеріальних цінностей, що виявлений при їх прийманні. За даними Балансу ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги становила 21,079 млн грн, що є досить значною сумою для підприємства.

Стаття «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» відображає заборгованість підприємства за різними видами платежів до бюджету, зокрема, за податками та збори, а також суму податку з працівників підприємства. Особливу увагу в цій статті приділяють поточній заборгованості з податку на прибуток, яка окремо зазначається.

Отже, можна з упевненістю стверджувати, що Звіт про фінансовий стан є надзвичайно важливим інструментом для ефективного управління підприємством. Він надає різноманітну інформацію, необхідну для визначення та оцінки фінансового стану організації. За допомогою цього звіту можна здійснити

комплексний аналіз, порівнюючи дані з попередніми періодами, що дозволяє виявити тенденції в розвитку бізнесу, оцінити ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення для подальшого розвитку.

Другою важливою формою фінансової звітності є Звіт про фінансові результати або Звіт про сукупний дохід (форма №2). Ця форма є ключовим елементом для оцінки фінансових результатів діяльності підприємства за певний період. Вона надає детальну інформацію про доходи та витрати, розкриваючи їхню структуру, що дозволяє визначити суму операційного прибутку, а також величину чистого прибутку або збитку. Звіт про фінансові результати є важливим інструментом для аналізу ефективності діяльності підприємства, а також для прийняття управлінських рішень на основі оцінки фінансових результатів діяльності.

Звіт про фінансові результати (форма 2) є важливим для оцінки фінансової діяльності підприємства. На ТОВ «Сільпо-Фуд» цей звіт складається наростаючим підсумком з початку року, що дозволяє користувачам оцінити динаміку доходів і витрат, а також отримати уявлення про сукупний дохід підприємства за певний період. Структура цього звіту включає в себе основні категорії, такі як операційні доходи та витрати, що є критичними для визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

Звіт про фінансові результати складається з кількох основних частин, зокрема: фінансові результати діяльності, сукупний дохід підприємства, основні компоненти операційних витрат, показники прибутковості акцій.

Заповнення кожного з цих розділів регулюється Методичними рекомендаціями щодо форм фінансової звітності №433, затвердженими Міністерством фінансів України 28 березня 2013 року.

У розділі I «Фінансові результати» надається інформація щодо чистого доходу, собівартості реалізованої продукції, інших операційних та фінансових доходів і витрат, а також доходів та збитків від участі в капіталі. Крім того, зазначається податок на прибуток і визначається чистий фінансовий результат

(прибуток або збиток). Цей розділ дозволяє оцінити фінансовий результат, який підприємство отримало внаслідок своєї операційної, фінансової та інвестиційної діяльності [39].

Методологія складання першого розділу Звіту на ТОВ «Сільпо-Фуд» здійснюється у кілька етапів: спочатку формується інформація про отримані доходи, витрати та суми податків і інших відрахувань підприємства за звітний період, базуючись на даних дебетових витратних та кредитових дохідних рахунків. Потім визначаються проміжні та кінцеві показники.

Рядок 2090 (2095) «Валовий прибуток (збиток)» є першим розрахунковим показником, який обчислюється шляхом віднімання собівартості реалізованої продукції від виручки. Далі розраховують рядок 2190 (2195) «Фінансові результати від операційної діяльності». Цей показник визначається шляхом додавання валового прибутку (збитку) та інших операційних доходів і вирахування адміністративних витрат, витрат на збут і інших операційних витрат.

Ще одним значимим є рядок 2290 (2295) «Фінансові результати до оподаткування», який розраховується методом додавання до фінансового результату від операційної діяльності сум доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів та віднімання втрат від участі в капіталі, фінансових витрат та інших витрат підприємства.

Кінцевим розрахунковим показником є рядок 2350 (2355) «Чистий прибуток (збиток)», який обчислюється як різниця між фінансовим результатом до оподаткування та податковими витратами на прибуток. Виходячи з цього, можна узагальнити порядок визначення чистого прибутку або збитку за звітний період на підприємстві ТОВ «Сільпо-Фуд».

Частина II «Сукупний дохід» згідно з НП(С)БО 1, включає доходи та витрати, які не зараховуються до фінансових результатів підприємства. Наприклад, до складу сукупного доходу можуть бути включені:

- Уцінка чи дооцінка фінансових інструментів.
- Уцінка чи дооцінка необоротних активів.
- Накопичені курсові різниці.

- Інший сукупний дохід від асоційованих та спільних підприємств.
- Інші зміни, що впливають на сукупний дохід.

Частина III «Елементи операційних витрат» є важливим джерелом інформації щодо витрат підприємства за окремими елементами, такими як матеріальні витрати, витрати на оплату праці, соціальні відрахування, амортизація та інші операційні витрати.

Частина IV «Розрахунок показників прибутковості акцій» заповнюється лише акціонерними товариствами, що здійснюють вільний продаж акцій на відкритих фондових ринках. Цей розділ звіту надає наступну інформацію:

- Середньорічну та скориговану середньорічну кількість простих акцій.
- Скоригований чистий прибуток або збиток на одну акцію.
- Суму дивідендів на одну акцію [40].

На відміну від перших трьох розділів, де дані подаються в тисячах гривень без десяткових знаків, інформація про розрахунок показників прибутковості акцій надається в гривнях з копійками.

Методика та зміст заповнення IV розділу регулюються НП(С)БО 24 «Прибуток на акцію» [39]. Основною метою цього розділу є розрахунок дивідендів на одну просту акцію за єдиною методикою. Оскільки ТОВ «Сільпо-Фуд» не є акціонерним товариством то підприємство не заповнює цей розділ.

На нашу думку, формування окремих показників у розділах «Звіту про фінансові результати» потребує удосконалення. Зокрема, варто звернути увагу на відсутність чіткого визначення витрат, які повинні бути віднесені до конкретних елементів витрат. Згідно з Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, розділ III містить інформацію про відповідні елементи операційних витрат (витрати на виробництво, збут, управління та інші операційні витрати), понесені підприємством у процесі діяльності за звітний період, за виключенням внутрішнього обороту, тобто без врахування витрат, які входять до собівартості продукції (робіт, послуг), що була вироблена та спожита підприємством. Однак собівартість реалізованих товарів та запасів у цьому розділі не подається. У свою чергу, у НП(С)БО 16, коли йдеться про структуру витрат за

економічними елементами, не зазначено, що собівартість реалізованих товарів та запасів повинна бути виключена з цих елементів. Також структура елементу «Матеріальні затрати» обмежується лише вартістю витрачених у виробництві виробничих запасів, без урахування зворотних відходів [42, с. 38].

Тому на законодавчому рівні необхідно чітко визначити, яка саме інформація повинна бути відображена в кожному з елементів витрат. Крім того, рядки 2180 першого розділу та 2520 третього розділу мають однакову назву «Інші операційні витрати», але сума цих статей повинна різнитися, оскільки стаття 2180 формується на основі обороту за кредитом рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» та дебетом рахунка 791 «Результат операційної діяльності». У свою чергу, до статті 2520 відносяться витрати операційної діяльності, які не включаються до інших елементів витрат (зокрема матеріальних затрат, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизації). На нашу думку, назву статті 2180 «Інші операційні витрати» слід змінити на «Інші витрати операційної діяльності», що дозволить забезпечити більшу точність і зрозумілість для користувачів фінансової звітності.

Звіт про рух грошових коштів є важливою складовою фінансової звітності, оскільки відображає потоки грошових коштів підприємства за звітний період. Він демонструє, як змінюється грошовий стан організації внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. ТОВ "Сільпо-Фуд" складає цей звіт згідно з вимогами Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" (наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73), а також з методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 [43]. Метою цього звіту є надання детальної інформації про грошові потоки підприємства: надходження і вибуття коштів, а також їх еквівалентів, що виникають у процесі господарської діяльності. До грошових коштів належать не лише готівка в національній та іноземній валютах, а й кошти на банківських рахунках і депозити до запитання.

Для оцінки руху грошових коштів внаслідок операційної діяльності підприємства використовують трансформацію даних Звіту про сукупний дохід

згідно з касовим методом. Цей метод передбачає визнання доходів і витрат тільки тоді, коли фактично відбувається надходження або сплата грошових коштів. Відповідно до міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку для складання Звіту про рух грошових коштів можуть застосовуватись різні методи, залежно від специфіки та вимог звітності [44]:

- Прямий метод — при якому детально розкриваються основні види надходжень та виплат грошових коштів, вказуючи конкретні джерела та напрями їх використання в межах різних видів діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна).

- Непрямий метод — при якому чистий фінансовий результат коригується, враховуючи операції, що не супроводжуються рухом грошових коштів, а також зміни, пов'язані з нарахуваннями та відрахуваннями, що стосуються як минулих, так і майбутніх грошових потоків. Окрім того, коригування стосується статей, які мають відношення до доходів або витрат від фінансової чи інвестиційної діяльності, що впливають на рух грошових коштів.

В Україні для складання Звіту про рух грошових коштів застосовуються як прямий, так і непрямий методи.

Аналіз вітчизняних і міжнародних поглядів на складання Звіту про рух грошових коштів дозволяє зробити висновок, що непрямий метод є більш доступним завдяки його простоті, оскільки він базується на використанні вже підготовлених показників з Балансу, Звіту про сукупний дохід та бухгалтерських реєстрів.

Звіт про рух грошових коштів надає інформацію про зміни в грошових потоках у результаті:

- Операційної діяльності (основна діяльність підприємства).
- Інвестиційної діяльності (пов'язана з купівлею та продажем активів, основних засобів і інших інвестицій, які не можуть бути частиною еквівалентів грошових коштів).
- Фінансової діяльності (що включає фінансування діяльності підприємства через позики, виплату дивідендів тощо).

При складанні Звіту про рух грошових коштів до негрошових операцій відносять ті, що не включають використання грошових коштів чи їх еквівалентів. Серед таких операцій: бартерні угоди, набуття активів через випуск акцій, отримання активів на умовах фінансової оренди, а також конвертація зобов'язань у власний капітал.

Процес складання Звіту про рух грошових коштів охоплює п'ять етапів:

1. Збір необхідних даних.

Для складання звіту використовуються такі джерела інформації, як: трансформований баланс на початок і кінець звітної періоду, трансформований Звіт про сукупний дохід за звітний період, звіт про власний капітал, розшифрування статей трансформованого балансу, розшифрування статей трансформованого Звіту про сукупний дохід, головна книга, аналітичні дані за відповідними бухгалтерськими рахунками, що служать джерелами для складання Звіту про рух грошових коштів, з урахуванням коригувань, здійснених при складанні трансформованих балансу та Звіту про сукупний дохід [45].

2. Визначення руху грошових коштів від операційної діяльності.

Рух грошових коштів від операційної діяльності визначається шляхом коригування фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування з урахуванням таких змін: вартості змін запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, пов'язаних з операційною діяльністю протягом звітної періоду, доходів (прибутків) і витрат (збитків), що не відображають руху грошових коштів, зокрема амортизація необоротних активів, нарахована за звітний період, а також прибутки чи збитки від нереалізованих курсових різниць та доходів (прибутків) і витрат (збитків), що стосуються інвестиційної діяльності, наприклад, збитки або прибутки від неопераційної діяльності.

3. Визначення руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності [44]

Для оцінки грошових потоків від інвестиційної діяльності використовуються дані про всі надходження або витрати грошових коштів, які сталися внаслідок придбання або продажу необоротних активів, зокрема тих, що

класифікуються як довгострокові фінансові інвестиції. Також враховуються операції з активами, що відносяться до поточних фінансових інвестицій, а також інші вкладення, які не є грошовими еквівалентами.

4. Визначення руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності.

Для обчислення грошових потоків від фінансової діяльності використовуються дані про всі надходження та витрати грошових коштів, які виникають внаслідок таких операцій, як емісія цінних паперів, викуп власних акцій, виплата дивідендів або погашення боргових зобов'язань, пов'язаних з борговими цінними паперами. Операції фінансової діяльності, які не передбачають витрат або отримання грошових коштів чи їх еквівалентів, не включаються до Звіту про рух грошових коштів. Однак ці операції повинні бути розкриті в примітках до фінансових звітів [45].

5. Визначення чистого руху грошових коштів за звітний період та перевірка правильності складання Звіту про рух грошових коштів.

Інформація, представлена в Звіті про рух грошових коштів, надає користувачам можливість порівнювати, оцінювати та прогнозувати рівень грошових коштів підприємства, оцінювати здатність компанії виконувати зобов'язання, зокрема щодо виплати дивідендів, виявляти фактори, які впливають на розбіжності між чистим прибутком підприємства і грошовими надходженнями та витратами, аналізувати як грошові, так і негрошові аспекти операційної діяльності підприємства, а також отримувати іншу важливу бізнес-інформацію [45].

Для розрахунку залишку коштів на кінець року використовується наступна формула (2.1):

$$\mathbf{ЗК_{кр} = ЗК_{пр} \pm ЧРК \pm ВК,} \quad \mathbf{(2.1)}$$

де $\mathbf{ЗК_{кр}}$ – залишок коштів на кінець року;

$\mathbf{ЗК_{пр}}$ – залишок коштів на початок року;

$\mathbf{ЧРК}$ – чистий рух коштів за звітний період;

$\mathbf{ВК}$ – вплив зміни валютних курсів.

Для ефективного та коректного використання даних, що містяться в Звіті про рух грошових коштів, важливо чітко розуміти взаємозв'язок усіх форм

фінансової звітності. Це, насамперед, полягає в розумінні того, як зміни в окремих статтях однієї звітної форми можуть впливати на показники інших форм звітності.

Четвертою формою фінансової звітності є Звіт про власний капітал, метою якого є відображення змін у структурі власного капіталу протягом звітного періоду.

Цей звіт формується на основі даних, наданих у Балансі підприємства, Звіті про фінансові результати, а також аналітичних даних з облікових реєстрів. Важливим принципом правильності складання цього звіту є відповідність залишків власного капіталу, зазначених у Балансі, залишкам, відображеним у Звіті про власний капітал як за окремими статтями, так і в цілому.

Звіт про власний капітал складається з метою демонстрації змін у складі власного капіталу протягом звітного періоду та надання пояснень щодо причин цих змін [46, с. 38].

Для структуризації причин змін у капіталі підприємства в рамках форми №4 визначено такі основні категорії:

- Коригування.
- Чистий прибуток або збиток за звітний період.
- Інший сукупний дохід за звітний період.
- Розподіл прибутку.
- Внески учасників.
- Вилучення капіталу.

Ці розділи допомагають детально відобразити зміни у складі власного капіталу підприємства, що відбулися протягом звітного періоду.

У Звіті про власний капітал є чітко визначений перелік інформації, яку потрібно відобразити, зокрема:

- Фінансовий результат за звітний період.
- Коригування помилок та вплив змін в обліковій політиці, що стосуються власного капіталу.
- Зміни в капіталі, що виникли внаслідок операцій з власниками [48, с. 106].

Крім того, окремі статті Звіту про власний капітал повинні відповідати статтям інших фінансових звітів (табл. 2.4). Ці вимоги зафіксовані в Методичних рекомендаціях з перевірки порівнянності форм фінансової звітності [47].

Таблиця 2.4 - Співставність показників Звіту про власний капітал та Звіту про фінансовий стан (Балансу)

№ з/п	Звіт про власний капітал	Баланс (Звіт про фінансові результати)
1	Ряд. 4000 «Залишок на початок року»	Ряд. 1400-1495 (гр.3)
2	Ряд. 4095 «Скоригований залишок на початок року»	
3	Ряд. 4300 «Залишок на кінець року»	

Джерело: згруповано за інформацією [47]

Отже, облікові дані про власний капітал є важливою частиною інформаційної бази для акціонерів, засновників, власників і потенційних партнерів. Звідси, Звіт про власний капітал стає ключовим інструментом для ефективного планування, аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень. Однак, при аналізі затвердженої форми фінансової звітності можна зазначити, що вона лише частково відображає всю інформацію про власний капітал і його складові. Основною проблемою є те, що існуюча форма не надає повної інформації керівництву, а відповідні форми внутрішньої звітності, які могли б містити ці дані, ще не розроблені. Тому для внутрішніх користувачів важливою є розробка спеціальної форми управлінського звіту про капітал, яка дозволить отримати більш детальну інформацію і надасть можливість розрахувати більше показників, ніж це дозволяє регламентована звітність.

Заключним етапом процесу складання фінансової звітності підприємства є підготовка Приміток до фінансових звітів. Їх мета полягає у наданні додаткових пояснень і показників, що сприяють деталізації та обґрунтуванню статей основних фінансових звітів.

Примітки до фінансової звітності регулюються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 (НП(с)БО 1) і містять інформацію, що поділяється на три основні групи. (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 - Структура інформації, відображена у Примітках до фінансової звітності [55]

На відміну від інших форм фінансової звітності, Примітки не мають жорстко визначеної регламентованої структури. Вони можуть включати, крім обов'язкової інформації, додаткові відомості, які підприємство вважає необхідними для розкриття важливих аспектів своєї фінансової діяльності.

При розробці форм фінансової звітності, зокрема Приміток, підприємство повинно враховувати лише ті статті активів, капіталу та зобов'язань, які відображаються в результаті діяльності цього суб'єкта господарювання. Важливо, щоб нумерація показників та статей, які включаються до фінансової звітності, відповідала тій, що визначена в регламентованих формах, затверджених Міністерством фінансів України.

2.2. Методика складання та подання фінансової звітності суб'єктів господарювання

Основною метою будь-якого суб'єкта господарювання є створення продукції, виконання робіт чи надання послуг, а також забезпечення реалізації високоякісних товарів за конкурентно низькими цінами. У цьому контексті важливість бухгалтерського обліку складно переоцінити. Бухгалтерський облік – це системний процес збору, аналізу та обробки даних про діяльність підприємства, який здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства, стандартів бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства. Основна мета цього процесу – забезпечення корисною інформацією для прийняття рішень як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Показники фінансової звітності суб'єктів господарювання, підготовленої відповідно до законодавства різних країн, мають бути порівнянними. Це зумовлює необхідність гармонізації українського законодавства зі стандартами ЄС. Особливо актуальним це питання є для України в контексті її членства у Світовій організації торгівлі (СОТ) та дії Угоди про асоціацію з ЄС. Європейські країни прагнуть уніфікувати підходи до побудови та організації бухгалтерського обліку, забезпечуючи єдність у відносинах між своїми членами.

Підтвердженням ефективності такого напрямку розвитку бухгалтерського обліку є той факт, що країнам ЄС зазвичай притаманна певна схожість із раніше діючими системами обліку, що значно полегшує перехід на міжнародні стандарти. Одним із ключових аспектів уніфікації бухгалтерського обліку в країнах ЄС є оцінка можливості та доцільності впровадження цих стандартів в українських суб'єктах господарювання. Головна мета гармонізації полягає у приведенні нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні у відповідність до законодавства ЄС та вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS).

Більшість експертів відзначають нагальну потребу у реформуванні системи бухгалтерського обліку в Україні, підкріплюючи це економічними аргументами. Проте, недостатньо уваги приділяється нормативно-правовому забезпеченню

реформи, поряд із організаційно-методичною підтримкою впровадження національних та міжнародних стандартів. Залишається актуальним питання запровадження єдиних методологічних засад ведення бухгалтерського обліку для всіх суб'єктів господарювання. Проблематика та перспективи адаптації українського законодавства до стандартів ЄС залишаються недостатньо дослідженими. Вивчення господарсько-правових аспектів цієї теми є надзвичайно актуальним у сучасних умовах.

Економічні відносини щодо організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні, складання, подання та оприлюднення фінансової звітності суб'єктами господарювання регулюються багаторівневою системою нормативно-правових актів різної юридичної сили.

До нормативно-правових актів першого рівня належать: кодекси (зокрема, ст. ст. 142, 145, 176 ГКУ), закони (основним законодавчим актом, що визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[27]), укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, які закріплюють обов'язковість ведення бухгалтерського обліку для всіх суб'єктів господарювання, а також основні вимоги до його організації, правила та процедури як ведення бухгалтерського обліку, так і складання фінансової звітності тощо.

Нормативно-правові акти другого рівня - це положення та інструкції з бухгалтерського обліку, прийняті Міністерством фінансів, Національним банком та іншими міністерствами і відомствами, які встановлюють загальні вимоги щодо державного регулювання бухгалтерського обліку, містять основні поняття, базові правила, методику ведення бухгалтерського обліку (наприклад, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року [60], Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 року [34], Правила

бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджені постановою Правління Національного банку України від 27 лютого 2018 року) [61].

Третім рівнем регулювання бухгалтерського обліку є методичні рекомендації, що роз'яснюють застосування окремих положень бухгалтерського обліку (наприклад, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 1 листопада 2010 року [62] та ін.).

До четвертого рівня правового регулювання організації та ведення бухгалтерського обліку належать локальні нормативно-правові акти: положення, інструкції, накази та інші документи з питань бухгалтерського обліку, які безпосередньо належать до компетенції господарської організації і є її внутрішніми робочими стандартами.

Вітчизняні суб'єкти господарювання реалізують свої права щодо регулювання питань бухгалтерського обліку, його організації та ведення шляхом:

- Самостійного визначення облікової політики в межах чинної нормативно-правової бази.
- Вибору правових інституційних форм господарювання та форм реєстраційного обліку.
- Розвитку системи внутрішнього обліку та контролю за діяльністю суб'єкта господарювання.
 - Побудови схеми документообігу.
 - Вибору методу обробки та фіксації інформації на відповідних носіях.
 - Підбору бухгалтерського програмного забезпечення.
 - Планування розвитку методів бухгалтерського обліку з урахуванням конкретних умов діяльності суб'єкта господарювання.

Важливо не ототожнювати поняття «організація бухгалтерського обліку», «ведення бухгалтерського обліку» та «облікова політика». За своєю економічною сутністю організація – це «сукупність процесів або дій, які зумовлюють об'єднання елементів в єдине ціле, причому ціле завжди більше, ніж сума його компонентів, ... це особлива організуюча сила» [63]. Вчені розкривають сутність «організуючої

сили» бухгалтерського обліку через комплекс облікових завдань. При цьому слід розрізнити поняття «організація» та «ведення» бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку є прерогативою засновника (керівника підприємства), ведення бухгалтерського обліку – виключного (головного) бухгалтера підприємства.

Слід розрізнити поняття «організація бухгалтерського обліку» і «ведення бухгалтерського обліку», для наглядності можна привести приклад: якщо власник або керівник підприємства веде бухгалтерський облік особисто або доручає цю роботу спеціалізованій фірмі, то на такому підприємстві, як правило, є лише корпус управлінської бухгалтерії, тому що організувати нікому. Якщо є команда бухгалтерів, то для того, щоб вона працювала злагоджено, її повинен очолювати головний бухгалтер.

Таким чином, організація Бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання – це встановлена актами господарського законодавства (в тому числі локальними правовими актами) система правил, яка забезпечує процес збирання, обробки, застосування, аналізу та зберігання облікової інформації з метою внутрішньогосподарської діяльності, контроль за правильним використанням майна суб'єкта господарювання, що надається зовнішнім користувачам зі зрозумілою та надійною фінансовою звітністю.

Відповідно до ч. 6 ст. 145 ВК України, ч. 1 ст. 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» суб'єкти господарювання зобов'язані на підставі даних бухгалтерського обліку складати фінансову звітність. Відповідно до ч. 8 ст. 19 ПК України всі суб'єкти господарювання зобов'язані здійснювати первинний (оперативний) облік результатів своєї діяльності, складати статистичну інформацію, а також подавати відповідно до вимог законодавства фінансову звітність та статистичні відомості про їх господарську діяльність, інші дані, визначені законодавством.

Отже, як ведення бухгалтерського обліку, так і складання фінансової звітності є не правом, а обов'язком кожного суб'єкта господарювання.

2.3. Застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності

Складання звітності, як обов'язкової, так і управлінської, у разі використання паперового обліку займає значну кількість часу. Це часто стає причиною затримки з отриманням звітів, які є ключовим джерелом інформації для прийняття управлінських рішень. Витрати часу та зусиль облікових працівників при цьому суттєво зростають. Впровадження автоматизованих систем обліку значно спростило цей процес, надаючи обліковцям і керівникам доступ до швидшого та якіснішого формування звітності [66].

Звіти, сформовані за допомогою комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, умовно поділяються на три основні категорії:

- Системні внутрішні звіти.
- Зовнішні (регламентовані) звіти.
- Нестандартні звіти.

Автоматизовані системи обліку дозволяють бухгалтерії оптимізувати обробку фінансових операцій, зокрема створення рахунків-фактур, облік витрат, здійснення оплат постачальникам тощо. Завдяки цьому значно зменшується обсяг ручної праці, мінімізується ймовірність помилок та прискорюється процес обробки даних [67].

Використання хмарних технологій - хмарні рішення надають бухгалтерам можливість зберігати та обробляти дані в онлайн-середовищі. Це забезпечує доступ до фінансової інформації з будь-якого місця та в будь-який час, сприяє спільній роботі над даними з колегами, а також гарантує безпеку й автоматичне резервне копіювання інформації.

Використання аналітики даних - завдяки цифровій трансформації стає можливим застосування аналітичних інструментів для глибшого аналізу фінансової продуктивності, виявлення трендів, контролю витрат та інших ключових показників. Це дозволяє приймати більш обґрунтовані фінансові рішення та ефективніше прогнозувати майбутні результати.

Впровадження електронних платежів - цифрові технології сприяють активному переходу на електронні платежі, які забезпечують автоматичний облік

фінансових операцій. Це значно спрощує процеси оплати та формування звітності, одночасно знижуючи ризики помилок і шахрайства.

Захист фінансових даних - ключовим елементом цифровізації бухгалтерії є гарантування безпеки фінансової інформації. Використання таких заходів, як шифрування, багаторівнева автентифікація та сучасні методи кібербезпеки, дозволяє мінімізувати ризик несанкціонованого доступу до конфіденційних даних.

Автоматизація бухгалтерського обліку є надзвичайно актуальним напрямом для підприємств, адже вона значно спрощує і прискорює роботу бухгалтерів, мінімізує ймовірність помилок і підвищує якість облікових процесів [68].

Основні переваги та причини впровадження автоматизації бухгалтерського обліку включають:

- Виконання рутинних операцій. Завдяки автоматизації можливо швидко обробляти розрахункові рахунки, формувати звітність та здійснювати операції. Це значно зменшує витрати часу на рутинні завдання та дозволяє бухгалтерам зосередитися на вирішенні складніших питань.
- Мінімізація помилок. Автоматизовані системи обліку перевіряють правильність введення даних та виконують необхідні розрахунки, забезпечуючи високу точність і достовірність фінансової інформації.
- Оптимізація витрат. Зниження потреби в ручній праці дозволяє зменшити витрати на оплату праці бухгалтерів. Крім того, автоматизація сприяє скороченню витрат на паперову документацію та фізичне зберігання архівів.
- Електронне зберігання даних. Усі фінансові дані зберігаються в електронному форматі, що забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації та знижує ризики втрати або пошкодження документів.
- Зручність пошуку та аналізу. Комп'ютерні програми надають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, який дозволяє швидко сортувати, шукати та аналізувати дані, значно спрощуючи роботу бухгалтера.

Автоматизація бухгалтерського обліку є важливим кроком для підвищення ефективності управління фінансами на підприємстві, сприяючи економії ресурсів та вдосконаленню облікових процесів.

Автоматизація бухгалтерського обліку значно розширює аналітичні можливості підприємства, забезпечує відповідність бухгалтерським стандартам і законодавству, а також дозволяє знизити витрати на обслуговування облікових процесів і необхідні ресурси [69].

Цей підхід позитивно впливає на процес прийняття рішень завдяки кільком ключовим перевагам:

- Швидкість і точність. Автоматизовані системи надають доступ до актуальної та точної інформації у реальному часі, що дозволяє швидше реагувати на зміни.
- Аналітичні можливості. Інструменти автоматизації полегшують аналіз фінансових даних, допомагаючи підприємствам краще планувати свою діяльність і прогнозувати результати.
- Контроль за фінансами. Завдяки автоматизації забезпечується прозорість і контроль усіх фінансових операцій, що дозволяє уникати помилок та зловживань.
- Ефективне управління ресурсами. Систематизація процесів знижує рівень ручної праці, спрощує роботу бухгалтерів і підвищує загальну ефективність управління.

Таким чином, автоматизація бухгалтерського обліку сприяє підвищенню якості та доступності фінансової інформації, що забезпечує обґрунтованість і ефективність управлінських рішень на підприємстві.

Для досягнення максимального ефекту спеціалізовані програми для автоматизації обліку й документообігу повинні відповідати певним критеріям. Вони мають гарантувати точність, оперативність і зручність у формуванні звітності, полегшуючи роботу фахівців та сприяючи швидкому прийняттю якісних рішень.

На сьогодні існує широкий вибір програмного забезпечення для бухгалтерського обліку, які орієнтовані на різні типи організацій. Деякі з них призначені для великих корпорацій із комплексними бізнес-процесами, а інші оптимально підходять для малих підприємств із більш обмеженими потребами. У таблиці 2.5 наведено перелік найпопулярніших програм для бухгалтерського обліку, які використовуються сучасними підприємствами.

Таблиця 2.5 - Комп'ютерні програми для бухгалтерського обліку

№ з/п	Програма	Характеристика
1	BAS Бухгалтерія	Одна з найбільш поширених у Україні. Вона дозволяє вести облік фінансових операцій, формувати звіти та документи, а також здійснювати контроль розрахункових рахунків. Ця програма підходить для загальних бухгалтерських завдань, охоплюючи широкий спектр фінансових операцій.
2	Tillypad	Спеціалізована на автоматизації обліку для готелів і ресторанів. Вона дозволяє вести облік продажу напоїв і страв, контролювати запаси та формувати звіти про фінансову діяльність, що значно полегшує управлінські та облікові процеси у даній сфері.
3	QuickBooks	Розроблена для обліку фінансових операцій малих і середніх підприємств. Вона дозволяє формувати звіти та забезпечує основні функції бухгалтерського обліку, оптимізуючи управлінські завдання для підприємств цього масштабу.
4	SAP	Це одна з найбільш відомих програм, яка широко використовується великими корпораціями. За функціоналом вона не відрізняється від інших бухгалтерських програм, проте її популярність пояснюється зручністю використання в масштабних організаціях із складною фінансовою структурою.
5	Дебет плюс	Ця програма дає можливість підібрати оптимальний комплект функцій, що відповідає потребам конкретного підприємства. Інформація поділяється на первинну, розрахункову і керуючу, що дозволяє більш чітко організувати облік.
6	Master Бухгалтерія	Програма дозволяє вести не лише бухгалтерський, а й податковий облік для малих та середніх компаній, а також для комунальних закладів. Вона була створена спеціально для українського ринку, що забезпечує її відповідність місцевим вимогам і стандартам.

Джерело: згруповано за інформацією [70,71,72,73,74,75]

Також по кожній з перелічених комп'ютерних програм бухгалтерського обліку нижче на рисунках 2.2 – 2.7 наведено скріншоти інтерфейсу системи, а саме формування звітів в даних програмах. Приклад формування звіту про доходи та витрати в програмі «BAS бухгалтерія» представлений на рисунку 2.2.

The screenshot displays the 'BAS бухгалтерия' software interface. It features a sidebar with navigation options like 'Панель задач', 'Калькулятор', 'Справка', etc. The main window shows two tables: 'I. Доходы' (Income) and 'II. Расходы' (Expenses). Both tables have columns for 'Дата' (Date), 'Вид дохода / Вид расхода' (Type of income/expenditure), and 'Сумма' (Amount). The 'I. Доходы' table includes sub-columns for 'Сумма без НДС', 'Налоговая ставка', 'Сумма налога', 'Сумма НДС', 'Сумма с НДС', and 'Сумма с НДС и НДС'. The 'II. Расходы' table includes sub-columns for 'Сумма без НДС', 'Сумма НДС', and 'Сумма с НДС'. The interface is in Russian and includes a logo for 'БИТКОД' in the bottom left corner.

Рисунок 2.2 – Формування звіту про доходи та витрати в програмі «BAS бухгалтерія» [77].

Інтерфейс програми «Tillyrad», який дозволяє зручно та швидко знайти будь-які аспекти облікового процесу для готельно-ресторанного бізнесу представлений на рисунку 2.3.

The screenshot shows the 'Tillyrad XL' software interface. It displays a list of roles and their permissions. The roles are listed in a table with columns for 'Название' (Name), 'Описание' (Description), 'Формат экранной кнопки' (Button format), 'Гриф доступа' (Access key), and 'Системный' (System). The roles include 'Администратор', 'Банкеты', 'Инвентаризация склада', 'Кассир', 'Кассир клуба', 'На склад', 'Отчеты', 'Официант', 'Официант клуба', 'Со склада', 'Стоп лист', and 'ФастФуд'. The 'Гриф доступа' column shows various access keys like 'Гриф доступа для А', 'Все продажи', and 'Гриф доступа для А, Не системный'. The 'Системный' column indicates whether the role is system-related.

Рисунок 2.3 – Інтерфейс програми «Tillyrad» [78]

Приклад формування Звіту про фінансові результати (Балансу) в програмі «QuickBooks» наглядно зображений на рисунку 2.4.

Кл.	Рах.	Ср.	Ст.	Ан.1	Назва	Салдо на початок		Обороти	
						Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
4	40	0	0		Зареєстрований (пазовий) капітал	0,00	26 001 451,63	0,00	0,00
4	41	0	0		Капітал у довіреннях	0,00	0,00	0,00	30 200,00
4	42	0	0		Додатковий капітал	0,00	0,00	71 000,00	95 000,00
4	44	0	0		Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	0,00	163 034,54	0,00	9 369 808,68
4	48	0	0		Цільове фінансування і цільові надходження	0,00	470 205,40	0,00	0,00
5	0	0	0		Всього по класу 5	503 170,41	5 938 526,78	1 197 783,23	4 736 515,51
6	63	0	0		Розрахунки з постачальниками та підрядн...	0,00	5 279,36	1 022 474,60	1 256 131,28
6	64	0	0		Розрахунки за податками й платежами	503 170,41	63 093,64	93 409,55	3 094 557,25
6	65	0	0		Розрахунки за страхуванням	0,00	0,00	0,00	62 891,75
6	66	0	0		Розрахунки за виплатами працівникам	0,00	0,00	81 899,08	322 935,23
6	68	0	0		Доходи майбутніх періодів	0,00	5 870 147,70	0,00	0,00
7	0	0	0		Всього по класу 7	0,00	0,00	51 602 725,47	54 908 210,83
7	70	0	0		Доходи від реалізації	0,00	0,00	27 331 928,42	27 331 928,42
7	71	0	0		Інший операційний дохід	0,00	0,00	82 790,00	3 188 265,36
7	78	0	0		Фінансові результати	0,00	0,00	24 388 017,03	24 388 017,03
8	0	0	0		Всього по класу 8	0,00	0,00	15 741 058,74	15 018 208,37
9	90	0	0		Собівартість реалізації	0,00	0,00	3 225 604,43	3 223 104,43
9	91	0	0		Загальнопромислові витрати	0,00	0,00	7 810,00	7 810,00
9	91	0	0		Загальнопромислові витрати	0,00	0,00	318 398,42	318 398,42
9	92	0	0		Адміністративні витрати	0,00	0,00	11 676 707,52	11 676 707,52
9	93	0	0		Витрати на збут	0,00	0,00	17 480,00	0,00
9	94	0	0		Інші витрати операційної діяльності	0,00	0,00	193 840,37	0,00
					Усього	47 228 933,53	32 573 432,63	140 730 943,74	151 536 999,61

Рисунок 2.6 – Формування звіту про фінансові результати «Дебет-Плюс» [81].

Приклад формування звіту про заробітну плату в програмі «Master Бухгалтерія» наглядно зображений на рисунку 2.7.

Період розрах.	Промісненн України	Стать	Таб. номер	ПІВ	ГПН	Код Категорія	Тип нараховує нараховує	Місяць нараховує	Рів нараховує	Кількість днів: без збору в трудовий відносинах	Кількість днів: в трудовий відносинах
202401	Чоловіча	15	Григоренко Олександр Олександрович	2339510096	3	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	15	Григоренко Олександр Олександрович	2339510096	1	Заробітна плата	1	2024	29		
202403	Чоловіча	15	Григоренко Олександр Олександрович	2339510096	1	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	8	Даренка Катерина Євгенівна	2339510076	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	8	Даренка Катерина Євгенівна	2339510076	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	8	Даренка Катерина Євгенівна	2339510076	3	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	7	Корсун Роман Григорович	2339510008	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	7	Корсун Роман Григорович	2339510008	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	7	Корсун Роман Григорович	2339510008	1	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	14	Литвиненко Роман Вікторович	2339510093	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	14	Литвиненко Роман Вікторович	2339510093	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	14	Литвиненко Роман Вікторович	2339510093	3	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	17	Литвиненко Валерій Андрійович	2339510071	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	17	Литвиненко Валерій Андрійович	2339510071	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	17	Литвиненко Валерій Андрійович	2339510071	1	Заробітна плата	4	2024	31		
202401	Жінка	4	Лисова Галина Петрівна	2339510075	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Жінка	4	Лисова Галина Петрівна	2339510075	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Жінка	4	Лисова Галина Петрівна	2339510075	1	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	3	Мельник Андрій Сергійович	2339510063	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	3	Мельник Андрій Сергійович	2339510063	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	3	Мельник Андрій Сергійович	2339510063	1	Заробітна плата	3	2024	31		
202401	Чоловіча	11	Назаренко Антон Іванович	2339510092	1	Заробітна плата	1	2024	31		
202402	Чоловіча	11	Назаренко Антон Іванович	2339510092	1	Заробітна плата	2	2024	29		
202403	Чоловіча	11	Назаренко Антон Іванович	2339510092	1	Заробітна плата	3	2024	31		

Рисунок 2.7 – Формування звіту про заробітну плату «Master Бухгалтерія» [82].

Використання комп'ютерних програм для автоматизації бухгалтерського обліку та звітності приносить численні переваги для підприємства, зокрема [76]:

- Ефективність та точність обліку. Використання комп'ютерних програм дозволяє значно підвищити швидкість і точність обробки фінансової інформації, що веде до покращення якості бухгалтерського обліку та забезпечує точність фінансових показників.
- Зменшення ризиків помилок. Автоматизація облікових процесів значно знижує ймовірність виникнення помилок, які можуть траплятися при ручному введенні даних, що забезпечує більшу надійність та точність звітності.
- Збільшення продуктивності. Використання автоматизованих систем дозволяє збільшити продуктивність бухгалтерських відділів, оскільки багато рутинних та однотипних операцій можуть бути автоматизовані, що дає можливість зосередитися на більш складних завданнях.
- Покращення контролю та звітності. Комп'ютерні системи забезпечують створення детальних і точних звітів, що дозволяє підприємствам проводити більш глибокий аналіз фінансової інформації, покращуючи контроль за витратами, доходами та іншими критичними фінансовими аспектами.
- Потреба у кваліфікованих спеціалістах. Впровадження комп'ютерних систем вимагає наявності кваліфікованих фахівців, які не тільки розуміються на принципах бухгалтерського обліку, але й мають досвід роботи з програмним забезпеченням, що дозволяє максимально ефективно використовувати ці інструменти.

Отже, автоматизація бухгалтерського обліку та звітності може значно покращити ефективність і точність обліку, знизити ризики помилок, збільшити продуктивність та покращити контроль над фінансами підприємства. Проте для досягнення максимального ефекту важливо забезпечити належний контроль над процесом автоматизації, а також провести всебічне навчання персоналу. Це гарантує правильне використання комп'ютерних систем, що, в свою чергу, забезпечить ефективну та безперебійну роботу бухгалтерії на підприємстві.

2.4. Пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм досліджуваного підприємства

На підставі дослідження фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд» наведеного в роботі доречними рекомендаціями для вдосконалення організації складання звітних форм буде:

1. Деталізація статей звітності (за умови дотримання ознаки суттєвості). При складанні статті «Запаси» варто відображати окремими рядками різні види запасів, такі як сировина, напівфабрикати, готова продукція тощо. Це підвищить прозорість обліку та полегшить аналіз операційного циклу та буде відповідати законодавчим вимогам, щодо повноти висвітлення інформації. При складанні статті «Основні засоби» Слід розкрити окремо первісну вартість, накопичену амортизацію та залишкову вартість для покращення аналітичності звітності та дотримання НП(С)БО 1 в розрізі цих статей.

2. Розробка внутрішніх методичних рекомендацій. Створити внутрішній порядок складання фінансових звітів, зокрема, для розрахунку та відображення іншого сукупного доходу. Це дозволить уникнути неточностей через відсутність чітких настанов у нормативних актах.

3. Удосконалення методики обліку витрат для поліпшення складання форми 2 розділу III Звіту про фінансові результати. Впровадити чіткий алгоритм розподілу витрат за елементами. Зокрема, забезпечити правильне віднесення витрат на виробництво, збут, управління тощо. Відобразити у звітності окремо собівартість реалізованих запасів і товарів, щоб уникнути дублювання чи пропуску інформації.

4. Систематизація даних про фінансові результати за видами діяльності. Забезпечити деталізацію доходів і витрат за видами діяльності (основна, інвестиційна, фінансова), що допоможе ефективніше аналізувати фінансовий результат підприємства. Чітко розділяти дані про операційний прибуток та фінансові результати до оподаткування.

5. Розширення інформації про зобов'язання для дотримання норм НП(С)БО 1. В окремих статтях пасиву відображати дані про нараховані, але

несплачені проценти за кредитами. Включати деталізовану інформацію про цільове фінансування та резерви на покриття майбутніх витрат.

7. Навчання персоналу змінам, які постійно відбуваються в умовах сталого розвитку як в Україні, так і у світі. Організувати навчання для бухгалтерського персоналу щодо змін у законодавстві, а також з використання нових методик обліку та автоматизації.

Впровадження даних рекомендацій допоможе підвищити точність, прозорість і аналітичну цінність фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд», що, в свою чергу, сприятиме покращенню управлінських рішень та зміцненню фінансової позиції підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мета та роль

Однією з ключових процедур, що виконуються аудитором, є аналіз фінансової звітності підприємства. У процесі роботи аудитор керується положеннями Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV, а також іншими відповідними нормативно-правовими актами:

- НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".
- НП(С)БО 2 "Консолідована фінансова звітність".
- НП(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах".

Аудитор, спираючись на зазначені нормативні акти, перевіряє достовірність оцінки статей балансу та фінансової звітності. Для кожної форми звітності визначаються специфічні завдання, які мають бути виконані під час аудиторської перевірки. Зокрема, для форми №1 «Баланс» аудитору необхідно оцінити:

- Відповідність і точність даних щодо активів і пасивів.
- Рівень ліквідності підприємства.
- Його платоспроможність та інші важливі аспекти.

Під час аудиторської перевірки форми №2 «Звіт про фінансові результати» здійснюється оцінка таких ключових показників:

- Обсяг валового прибутку.
- Суми податку на додану вартість та акцизного збору,
- Виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
- Фінансових результатів діяльності підприємства.
- Величини чистого прибутку або збитку.
- Співставлення елементів операційних витрат для оцінки їх змін та обґрунтованості.

Під час аудиторської перевірки форми №3 «Звіт про рух грошових коштів» оцінюється рух фінансових ресурсів у межах господарської діяльності підприємства.

Аналіз форми №4 «Звіт про власний капітал» дає змогу визначити зміни в структурі власного капіталу, зокрема:

- Зареєстрованого (пайового) капіталу.
- Капіталу у дооцінках.
- Додаткового капіталу.
- Резервного капіталу.
- Неоплаченого капіталу.
- Нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).
- Вилученого капіталу.

Для визначення економічної стійкості підприємства ретельно аналізуються його доходи та витрати. Валовий прибуток (або збиток) обчислюється шляхом вирахування собівартості виготовленої продукції з чистого доходу від її реалізації.

Фінансова стійкість визначається співвідношенням власного та позичкового капіталу в структурі активів. Важливими показниками також є: темпи приросту власного капіталу внаслідок господарської діяльності, співвідношення між довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями, ступінь забезпечення матеріальних оборотних засобів власними ресурсами.

Ці критерії є ключовими для оцінки фінансової стабільності підприємства.

Аудитор також аналізує, чи здатне підприємство виконувати свої зобов'язання перед бюджетом, кредиторами та іншими установами. Для цього здійснюється перевірка таких аспектів, як: правильність реєстрації підприємства в органах державної податкової служби, структура активів і пасивів балансу за звітний період, склад і динаміка власного капіталу підприємства, наявність необхідних дозвільних документів на здійснення певної діяльності, своєчасність і повнота сплати податків, рівень платоспроможності підприємства.

Аудитор або аудиторська фірма можуть самостійно визначати ключові показники, необхідні для оцінки фінансового стану. Усі висновки перевірки повинні

базуватися на достовірних даних бухгалтерської звітності, правдивість яких підтверджена.

Існують різні групи показників, що характеризують фінансовий стан підприємства:

- Показники, що відображають фінансове становище підприємства.
- Показники прибутковості та рентабельності.
- Показники платоспроможності та ліквідності.
- Показники фінансової стійкості та стабільності.
- Показники ділової активності та інші.

Ці показники дають змогу оцінити фінансовий стан підприємства та його ефективність. Рівень платоспроможності (ліквідності) визначає здатність підприємства виконати свої поточні зобов'язання за рахунок наявних ресурсів. Для обчислення таких коефіцієнтів використовуються поточні зобов'язання як база розрахунку.

Показники ділової активності підприємства відображають рівень ефективності використання власних коштів та їх здатність приносити прибуток. Показники рентабельності вимірюють прибутковість діяльності підприємства і обчислюються як співвідношення чистого балансового прибутку до загальних витрат.

Одним із ключових показників є коефіцієнт ліквідності. Аудитор визначає ліквідність підприємства, аналізуючи загальну суму поточних активів. Проте, на ліквідність можуть впливати різноманітні позапланові фактори. У таких випадках аудитор розраховує показник ліквідності, який визначає здатність підприємства своєчасно погасити короткострокові зобов'язання. Це оцінюється через співвідношення легко реалізованих активів, таких як грошові кошти та дебіторська заборгованість, до короткострокових зобов'язань.

Отже, після завершення перевірки аудитор надає загальну оцінку фінансовій стабільності підприємства, а також включає в свій висновок такі ключові показники:

1. Кредитоспроможність підприємства – здатність підприємства своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання.

2. Ліквідність балансу – здатність підприємства покрити свої зобов'язання за рахунок наявних активів, термін переведення яких у грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань.

3. Ліквідність активів – величина, що показує, скільки часу необхідно для перетворення активів на гроші; чим менший цей термін, тим вища ліквідність активу.

Аудит фінансової звітності завершується розробкою рекомендацій щодо маркетингової діяльності, які сприяють підвищенню економічної ефективності підприємства. Висновки аудитора та його пропозиції формуються з урахуванням позицій економістів, бухгалтерів та інших фахівців підприємства. Такі висновки допомагають визначити ефективні заходи, що дозволяють вдосконалити діяльність окремих підрозділів і покращити загальні результати роботи.

Таким чином, аудит фінансових показників сприяє розвитку маркетингової стратегії, що є важливою складовою ринкової економіки, зокрема для підвищення ефективності господарської діяльності та задоволення потреб робочого персоналу.

3.2. Методика аналізу показників фінансової звітності

Оцінка причинно-наслідкових зв'язків у фінансовому аналізі, визначення впливу різних факторів на кінцеві результати та первинне опрацювання вихідних даних здійснюються за допомогою спеціальних методів, технік і інструментів. Ці способи є ключовими складовими методології фінансового аналізу.

Аналізуючи різноманітні підходи до оцінки фінансової діяльності та стійкості підприємства, можна виділити кілька традиційних методик, серед яких:

- Методи, засновані на аналізі балансу.
- Підходи, що ґрунтуються на неформальних, інтуїтивних оцінках.
- Узагальнені методи, основані на досвіді вирішення подібних задач.
- Експертні оцінки, економіко-математичні методи та інші.

Методи фінансового аналізу являють собою сукупність науково-методичних інструментів та принципів для оцінки фінансового стану підприємства. В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів фінансового аналізу. На першому рівні класифікації виділяють неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Формалізовані методи базуються на чітко визначених аналітичних залежностях між показниками. Неформалізовані методи фінансового аналізу базуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні та мають певну суб'єктивність, оскільки в них значну роль відіграють інтуїція, досвід і знання аналітика.

Серед основних методів оцінки фінансового стану підприємства можна виділити такі:

- Оцінка фінансового стану за абсолютними показниками – використовується для аналізу окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Це може включати оцінку фінансової стійкості, прибутковості через маржинальний аналіз, або визначення типів фінансової стійкості на основі стабільності джерел покриття запасів.

- Метод фінансових коефіцієнтів – передбачає розрахунок різних показників, які характеризують фінансову стійкість, платоспроможність,

ліквідність, рентабельність, майновий стан та ділову активність підприємства. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів можуть варіюватися залежно від обраної методики та вимог нормативних документів або науковців.

- Рейтингова оцінка – полягає в класифікації підприємств за певними ознаками, з урахуванням фактичних значень фінансових показників. Перевагою є можливість ранжування підприємств за обраними критеріями, що допомагає порівнювати рівень фінансового стану між ними.

- Бальна оцінка – аналіз фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння з нормативними величинами і отримання узагальнюючого показника у балах. Цей метод передбачає поділ значень на різні зони віддаленості від оптимальних значень для оцінки фінансового стану.

- Матрична оцінка – базується на побудові набору фінансових показників, які перетворюються в матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Цей метод дає змогу проводити порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками, а також використовувати його при складанні матричних балансів і грошових потоків.

- Інтегральна оцінка – результатом оцінки є визначення інтегрального показника, що формується за допомогою різноманітних методичних підходів. Цей показник може характеризувати як окремі аспекти фінансового стану, так і загальний фінансовий стан підприємства.

- Дискримінантні моделі – дозволяють оцінити ймовірність банкрутства через використання інтегральних моделей аналізу фінансового стану. Вони поділяються на однофакторні (наприклад, коефіцієнти Бівера, Вейбеля) і багатофакторні (моделі Альтмана, Ліса, Таффлера), що дають можливість більш точно оцінити фінансову стабільність підприємства.

Для оцінки фінансового стану підприємства на першому етапі необхідно визначити мету та завдання цього процесу. Зазвичай внутрішня оцінка фінансової діяльності проводиться з метою вжиття конкретних заходів для зміцнення підприємства та виявлення основних напрямків його подальшого розвитку. З іншого боку, важливим завданням є діагностика ризику банкрутства, що дає змогу

вчасно запобігти небажаним наслідкам і забезпечити функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі фінансової та господарської діяльності.

У сучасній економічній літературі фінансовий аналіз зазвичай проводиться у двох основних формах: експрес-аналізі та комплексному аналізі. Однак більшість науковців і практиків віддають перевагу експрес-аналізу, який базується на обмеженій кількості розрахунків. Це дозволяє отримати об'єктивну оцінку досліджуваного напрямку та прийняти обґрунтовані управлінські рішення в короткі терміни.

Найбільш поширеним методом у практиці підприємств є метод фінансових коефіцієнтів. Зазвичай оцінка здійснюється за групами показників, що відображають фінансову стійкість, майновий стан, платоспроможність і ліквідність, прибутковість та ділову активність. Класифікація цих груп, їх склад та методика розрахунку показників, що закріплені у нормативних документах і наукових роботах, можуть значно відрізнятись, що призводить до відсутності єдиного підходу для оцінки фінансової діяльності.

У вітчизняній практиці науковці зазвичай використовують три основні методи: комплексну оцінку, коефіцієнтний метод та інтегральний метод. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства полягає в визначенні економічного потенціалу підприємства або у визначенні його місця в економічному середовищі. Для цього потрібно враховувати найважливіші показники фінансово-господарської діяльності, зокрема аналіз ділової активності, рентабельності, платоспроможності, ефективності використання фінансових і виробничих ресурсів, а також інші параметри, що визначають комплексний фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнтний аналіз полягає у розрахунку відношень між окремими показниками з різних форм звітності, а також у визначенні взаємозв'язків між ними. Під час аналізу фінансових коефіцієнтів порівнюються їх значення з базовими величинами, а також досліджується динаміка змін за звітний період і за кілька попередніх періодів. Цей метод дозволяє отримати повну картину діяльності

підприємства та враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, які можуть впливати на фінансовий стан компанії.

Інтегральний метод дає змогу спостерігати за зміною одного інтегрального показника в динаміці, що значно спрощує аналіз. Оцінка здійснюється шляхом зведення кількох узагальнених показників діяльності підприємства (наприклад, платоспроможності, фінансової стійкості, незалежності тощо) до єдиного інтегрального показника. Це дозволяє отримати загальне уявлення про фінансовий стан підприємства, спрощуючи процес аналізу.

Порівняльна характеристика методів оцінки фінансового стану підприємства дозволяє виявити як їх переваги, так і недоліки. Враховуючи ці аспекти, для проведення більш комплексної оцінки фінансового стану підприємства доцільно поєднувати різні методики. Це дозволить отримати більш детальну і всебічну інформацію про фінансове становище підприємства, зокрема враховуючи різні фактори і показники, що характеризують його діяльність. Такий підхід дає змогу зробити більш обґрунтовані управлінські рішення та ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі.

3.3. Оцінка діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Сільпо-Фуд»

Оцінку фінансового стану підприємства варто починати із загального аналізу якісних змін, що відбулися в складі та структурі активів і зобов'язань за звітний період. Розглянемо детально зміни у складі та структурі майна й боргових зобов'язань ТОВ «Сільпо-Фуд» у період 2022–2023 років (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 Склад і структура майна та боргових прав ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Групи активів	2022 р.	2023 р.	Відхилення, %
1	Необоротні активи, тис. грн	22,215	20,387	92%
2	у % від обсягу майна	66%	61%	93%
3	Оборотні активи, тис. грн	11,454	12,971	113%
4	у % від обсягу майна	34%	39%	114%
5	Матеріальні запаси, тис. грн	5,973	4,819	81%
6	у % від обсягу майна	18%	14%	81%
7	Поточні фінансові активи, тис. грн	5,109	6,832	134%
8	у % від обсягу майна	15%	20%	135%
9	Всього майна та боргових прав, тис. грн	33,669	33,358	99%

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Аналізуючи дані табл. 3.1, можна зазначити, що найбільшу частку активів ТОВ «Сільпо-Фуд» займають необоротні активи, обсяг яких у 2023 році зріс на 13% порівняно з 2022 роком. Оборотні активи, у свою чергу, в основному складаються з матеріальних запасів (товарів). За 2023 рік їхній обсяг зріс на 148% порівняно з попереднім роком, що свідчить про збільшення запасів, необхідних для забезпечення операційної діяльності.

Позитивною динамікою також відзначається зростання поточних фінансових активів, таких як дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги та інша поточна дебіторська заборгованість, які збільшилися на 34%. Це свідчить про концентрацію значної частини доходів підприємства у заборгованостях покупців, що може впливати на його ліквідність та оборотність капіталу.

На наступному етапі аналізу здійснимо оцінку складу та структури пасивів на ТОВ «Сільпо-Фуд» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 Аналіз складу та структури джерел формування майна та боргових зобов'язань на ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Групи пасивів	2022 р.	2023 р.	Відхилення, %
1	Власний капітал, тис. грн	- 10,725	-10,435	97%
2	у % від обсягу джерел засобів	32%	31%	98%
3	<i>Непокритий збиток</i>	- 25,623.00	-23,772.00	93%
4	<i>у % від обсягу джерел засобів</i>	-76%	-71%	94%
5	Позичені кошти, тис. грн	44,394	43,793	99%
6	у % від обсягу джерел засобів	132%	131%	100%
7	<i>Довгострокові зобов'язання, тис. грн</i>	15,998	14,045	88%
8	<i>у % від обсягу джерел засобів</i>	48%	42%	89%
9	<i>Поточні пасиви, тис. грн</i>	28,396	29,747	105%
10	<i>у % від обсягу джерел засобів</i>	84%	89%	106%
11	Усього джерел засобів, тис. грн	33,669	33,358	99%

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Аналізуючи дані табл. 2, можна зробити висновок, що зобов'язання ТОВ «Сільпо-Фуд» значно перевищують власний капітал, який залишається від'ємним. Основною причиною цього є значний непокритий збиток, що хоч і зменшився на 7% у 2023 році порівняно з 2022 роком, все ще негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

У структурі зобов'язань домінують поточні зобов'язання, серед яких основну частку становить кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, а також зобов'язання перед бюджетом, працівниками та короткострокові кредити банків. У 2023 році спостерігається незначне зростання обсягу короткострокових зобов'язань. Це може вказувати на активне використання підприємством короткострокових кредитів, а також на певні труднощі із своєчасним погашенням поточної кредиторської заборгованості.

Така ситуація свідчить про ризики для фінансової стійкості підприємства та необхідність посилення контролю за управлінням зобов'язаннями.

Довгострокові позики становили 48% у структурі пасивів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2023 році. Це свідчить про те, що підприємство має низький рівень власних фінансових ресурсів і змушене покладатися на залучені кошти для фінансування своєї діяльності. Така залежність від довгострокових позик може бути результатом

недостатньої капіталізації підприємства або ж наслідком значного фінансового навантаження через існуючі зобов'язання.

Для детальнішого розуміння фінансового стану підприємства у контексті управління основними засобами, доцільно провести аналіз майнового стану, використовуючи показники зносу, оновлення, придатності та реальної вартості основних засобів у загальній структурі майна (табл. 3.3). Цей аналіз дозволить оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої основні засоби та чи потребує воно оновлення чи модернізації виробничих потужностей.

Таблиця 3.3 Аналіз майнового стану ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Показник	2021	2022	2023
1	Коефіцієнт зносу основних засобів	0.43	0.55	0.81
2	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0.39	0.22	0.15
3	Коефіцієнт придатності основних засобів	0.70	0.65	0.55
4	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0.43	0.51	0.47

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Аналіз показників основних засобів ТОВ «Сільпо-Фуд» демонструє зростання рівня зносу обладнання та зменшення інвестицій в оновлення основних засобів. Зокрема, коефіцієнт зносу за 2022 рік зріс на 12% у порівнянні з 2021 роком, а в 2023 році цей показник збільшився ще на 26%. Це вказує на поступове старіння матеріально-технічної бази підприємства та недостатню увагу до її модернізації.

Зниження коефіцієнта оновлення на 7% у 2023 році, порівняно з попереднім роком, підкреслює проблему низького рівня інвестування у придбання нового обладнання. Така тенденція може обмежити виробничі можливості підприємства та негативно вплинути на якість продукції або послуг у майбутньому.

Коефіцієнт придатності, що визначає частку основних засобів, придатних до використання, також знизився: у 2023 році до 55%, що на 10% менше, ніж у 2022 році. Це свідчить про значне старіння активів, що може призвести до підвищення витрат на ремонт та обслуговування, а також зниження ефективності виробничих процесів.

Для поліпшення ситуації підприємству необхідно розробити програму модернізації основних засобів із пріоритетом на оновлення зношеного обладнання. Це сприятиме підвищенню продуктивності, зниженню витрат на обслуговування та покращенню конкурентоспроможності.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у 2023 році показує, що частка основних засобів у загальній вартості майна ТОВ «Сільпо-Фуд» становила 47%. Це свідчить про значну залежність підприємства від необоротних активів у структурі майна. Аналіз динаміки чотирьох основних показників зносу, оновлення, придатності та реальної вартості основних засобів демонструє, що найбільші інвестиції в оновлення необоротних активів здійснювалися у 2021 році. Надалі темпи оновлення суттєво знизилися, що може свідчити про зменшення інвестиційної активності підприємства.

Оцінка фінансової стійкості є важливим етапом аналізу діяльності будь-якого підприємства, оскільки вона визначає здатність організації забезпечувати свою платоспроможність у довгостроковій перспективі. В економічній літературі відсутній єдиний підхід до трактування цього поняття, але у вузькому розумінні фінансова стійкість розглядається як ключовий індикатор фінансового стану. Вона характеризує таку структуру активів і пасивів підприємства, яка забезпечує стабільність функціонування і дає можливість виконувати зобов'язання у встановлені строки.

Таким чином, підприємству слід звернути увагу на зниження темпів оновлення основних засобів, що може негативно вплинути на його конкурентоспроможність. Крім того, необхідно розробити стратегію підвищення фінансової стійкості, спрямовану на збалансування структури активів і пасивів та забезпечення платоспроможності у довгостроковій перспективі [50, с. 134].

Поняття «фінансова звітність» зазвичай пов'язують із класичним трактуванням фінансів підприємства як системи відносин, що виникають в процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта. Ці процеси є основою для визначення фінансової стійкості підприємства.

Враховуючи наведені підходи до трактування фінансової стійкості, можна стверджувати, що це економічне поняття являє собою якісну характеристику фінансового стану підприємства, що відображає зміни у фінансових відносинах під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів.

Процес розрахунку показників фінансової стійкості наведено у табл. 3.4. та на рис. 3.1.

Таблиця 3.4 Показники фінансової незалежності підприємства

№ з/п	Показники	2021	2022	2023
1	Коефіцієнт автономії	-0.08	-0.32	-0.31
2	Коефіцієнт фінансування	0.27	0.16	0.11
3	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	4.28	0.42	0.10
4	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0.87	-1.48	-1.29

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Коефіцієнт автономії протягом останніх трьох років знаходиться нижче нормативного значення, що вказує на високу залежність підприємства від зовнішнього фінансування (кредитів та позик) для покриття своїх зобов'язань. Від'ємні значення цього показника свідчать про недостатність власних ресурсів, що забезпечують діяльність підприємства, що вказує на високий рівень фінансової залежності.

У такій ситуації доцільними заходами для покращення фінансової стійкості є: рефінансування поточних зобов'язань, тобто пошук можливостей для зміни умов існуючих боргів (наприклад, зниження процентної ставки або подовження термінів погашення), а також переорієнтація на довгострокове фінансування. Це дозволить зменшити частку короткострокових боргів, що тиснуть на ліквідність підприємства. Більш тривалі зобов'язання будуть менш вимогливими до швидкості погашення, що сприятиме зменшенню ризиків і підвищенню фінансової стабільності.

Коефіцієнт фінансування в динаміці зменшується, що свідчить про поступове зниження залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Хоча зниження цього коефіцієнта є позитивним сигналом, воно все ж вказує на значну залежність від зовнішнього капіталу у 2021 році, хоча в подальші роки ця залежність значно знижується.

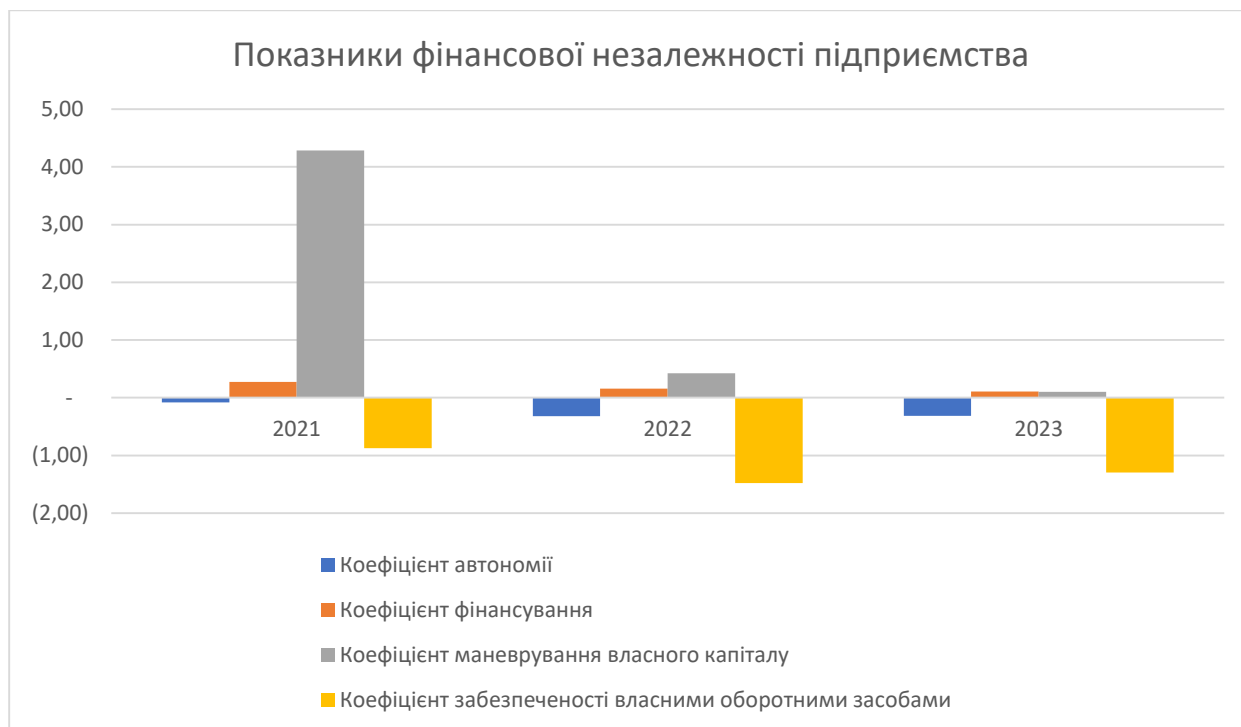

Рисунок 3.1 Показники фінансової незалежності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [56]

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, що має від'ємні значення, вказує на те, що оборотні активи підприємства фінансуються переважно за рахунок зовнішніх джерел, таких як кредити та позики. Відсутність власних оборотних коштів підприємства свідчить про серйозні проблеми з фінансуванням поточних активів без залучення додаткового капіталу. Тому необхідно зменшити залежність від позикових коштів для забезпечення більш стабільного фінансового стану і покращення здатності покривати зобов'язання за рахунок власних ресурсів.

Значення коефіцієнта маневрування власним капіталом у 2021 році було значно вищим порівняно з 2022 та 2023 роками, що свідчить про більшу частку власного капіталу в оборотних активах підприємства, що, в свою чергу, забезпечувало більшу фінансову гнучкість. Однак у 2022 та 2023 роках цей коефіцієнт знизився, що вказує на зменшення маневровості капіталу та збільшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Наступним етапом аналізу фінансового стану ТОВ «Сільпо-Фуд» є оцінка ліквідності підприємства. Ліквідність є економічною категорією, яка визначає здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, використовуючи наявні фінансові ресурси або кошти, отримані від реалізації продукції. Ліквідність

підприємства демонструє його здатність погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів, які можна швидко конвертувати у грошові кошти.

Проведемо аналіз ліквідності ТОВ «Сільпо-Фуд» за три останніх звітних роки (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 Аналіз ліквідності на ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2021	2022	2023
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 1	0.53	0.40	0.44
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0.30	0.19	0.27
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,5 збільшення	0.30	0.22	0.28

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Оцінка ліквідності компанії є важливою не тільки для керівництва, але й для різних зацікавлених осіб, таких як постачальники, банки, покупці та акціонери. Щоб здійснити глибший аналіз, на графіку (рис. 3.2) буде представлено динаміку коефіцієнтів ліквідності.

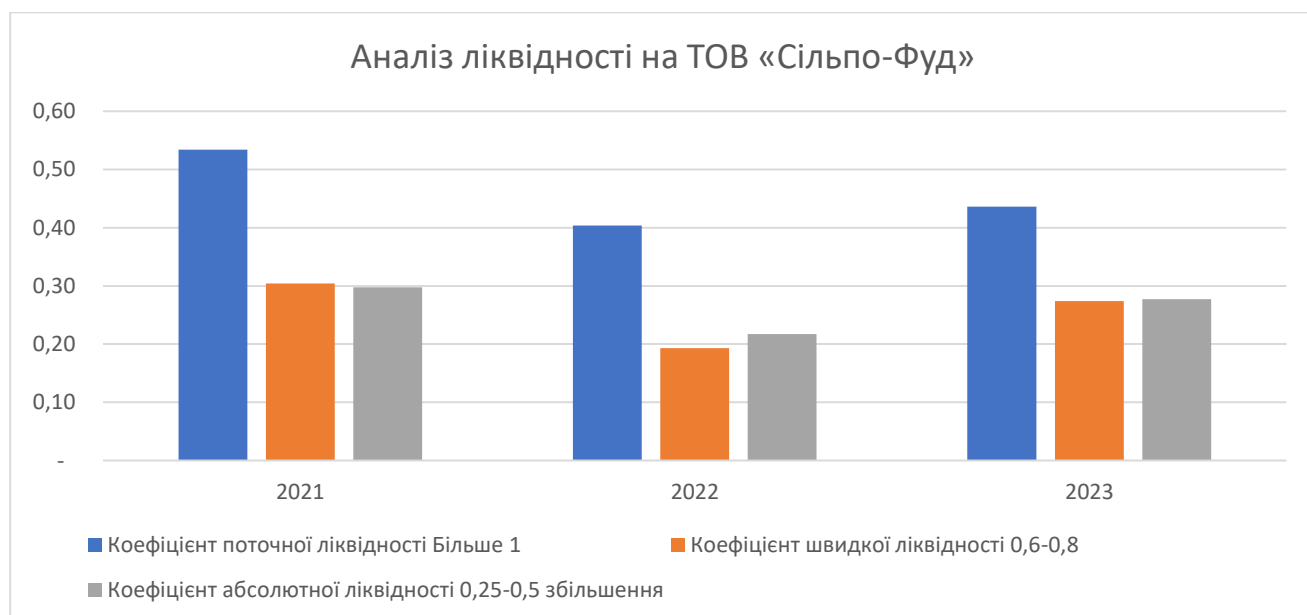

Рисунок 3.2. Аналіз ліквідності ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: побудовано автором на основі [56]

Аналізуючи наведену інформацію, можна відзначити, що коефіцієнт поточної ліквідності для ТОВ «Сільпо-Фуд» залишається значно нижчим за нормативне значення протягом трьох років. Це свідчить про те, що підприємство не має достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Хоча в 2023

році спостерігається незначне покращення, загальна тенденція до недостатньої ліквідності залишається незмінною.

Що стосується коефіцієнта швидкої ліквідності, його значення також не досягає рекомендованих рівнів. Найгірші показники були у 2022 році, однак у 2023 році спостерігається певне покращення. Проте навіть на цьому рівні підприємство не здатне швидко покрити свої короткострокові зобов'язання ліквідними активами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у ТОВ «Сільпо-Фуд» протягом аналізованих років в основному наближається до нормативного значення. У 2021 році він відповідав нормі, але в 2022 році знизився, що свідчить про труднощі в накопиченні найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти та їх еквіваленти. В 2023 році спостерігається часткове відновлення цього коефіцієнта, однак відсутність стабільної динаміки вказує на постійні проблеми в управлінні ліквідністю підприємства.

Загалом, підприємство стикається зі слабкою поточною ліквідністю, оскільки жоден з трьох показників ліквідності не досягає нормативних значень. Це свідчить про труднощі в покритті короткострокових зобов'язань. Особливо низькі значення коефіцієнта швидкої ліквідності вказують на недостатню кількість високоліквідних активів, таких як дебіторська заборгованість, що може свідчити про проблеми в ефективному управлінні оборотними активами та короткостроковими боргами підприємства.

У даній ситуації для покращення фінансової ситуації підприємства доцільно розглянути такі заходи:

- Переглянути умови контрактів із покупцями з метою пришвидшення отримання платежів.
- Скоротити рівень зайвих запасів, що дозволить вивільнити додаткові фінансові ресурси.
- Оптимізувати витрати для зменшення тиску на оборотні кошти.
- Підвищити обсяг грошових коштів шляхом поліпшення обіговості активів.

Термін "ділова активність" став широко використовуватись у вітчизняній економічній літературі разом із розвитком методів аналізу фінансового стану підприємств через використання аналітичних коефіцієнтів. У більш вузькому контексті цей термін означає оцінку ефективності та якості управлінських рішень, а також здатність підприємства ефективно використовувати свої комерційні та виробничі ресурси.

Дослідження ділової активності підприємства є важливим етапом аналізу фінансового стану з кількох причин:

1. Швидкість обороту фінансових ресурсів безпосередньо впливає на розмір річного обороту підприємства.
2. Оборотність ресурсів пов'язана з величиною умовно-постійних витрат: чим швидше здійснюється оборот, тим менша частка цих витрат припадає на кожен оборот.
3. Прискорення обороту на одній зі стадій фінансового кругообігу сприяє його прискоренню на інших стадіях і веде до вивільнення коштів, які можуть бути використані для інших потреб підприємства.

Оцінка ділової активності також тісно пов'язана з «золотим правилом економіки», яке полягає в оптимальному співвідношенні між оборотністю ресурсів і витратами підприємства.

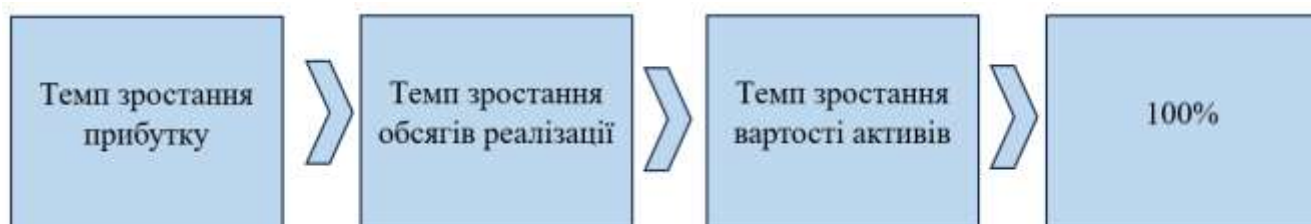

Рисунок 3.3. Золоте правило економіки [57]

Це правило стає менш актуальним, коли компанія інвестує в розширення необоротних активів, що, в свою чергу, має привести до отримання майбутніх економічних вигод. Для детальнішого аналізу темпів росту прибутку, обсягів продажів та вартості активів у 2023 році ми звернемося до рис. 3.4.

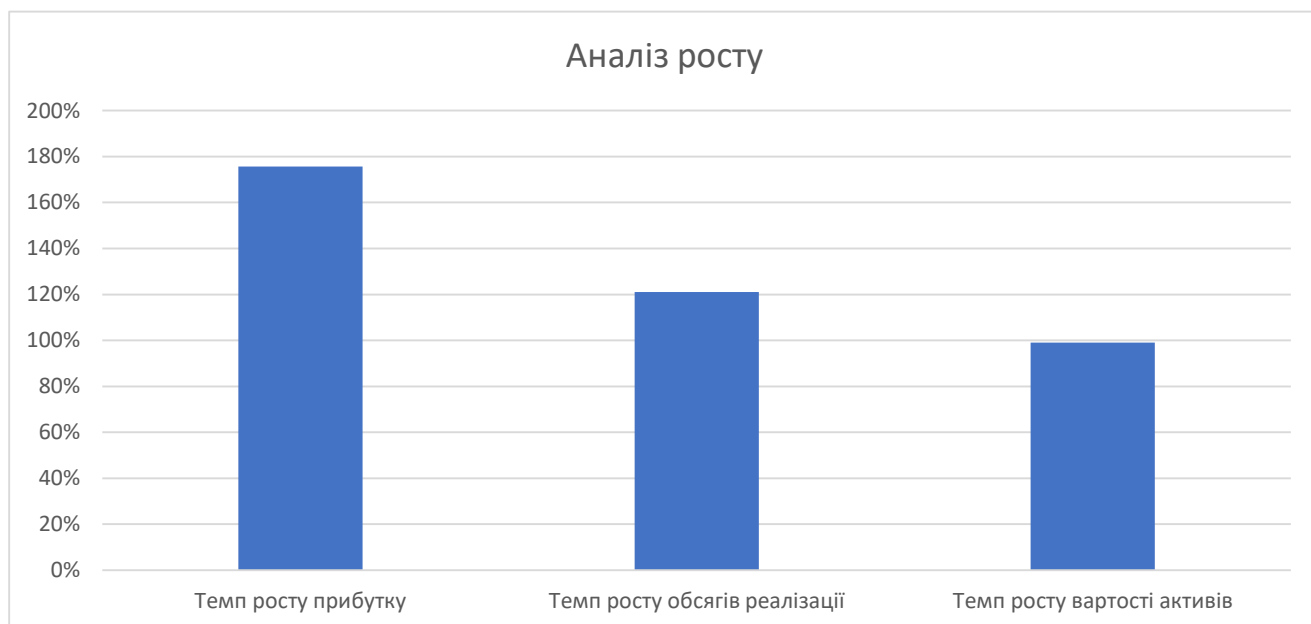

Рисунок 3.4. Аналіз темпів зростання прибутку, обсягів реалізації та вартості активів на ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: побудовано автором на основі [56]

Аналізуючи темпи зростання показників, можна зробити такі висновки:

1. Темп зростання прибутку демонструє позитивний результат, що свідчить про значне збільшення прибутку підприємства, навіть більше ніж удвічі. Це вказує на те, що підприємство отримує високий дохід, який випереджає темп зростання витрат та активів. Така ситуація відповідає золотому правилу економіки, за яким прибуток має зростати швидше за витрати.

2. Обсяги реалізації зросли на 21%, що є позитивним фактором для підприємства. Це свідчить про збільшення попиту на продукцію або послуги підприємства, що сприяє росту прибутку. Такий рівень зростання є помірним і відповідає загальній тенденції покращення фінансових результатів підприємства.

3. Вартість активів знизилася на 1%, що є дуже низьким темпом порівняно з темпами зростання прибутку та обсягів реалізації. Це може свідчити про недостатнє інвестування в розвиток або оновлення виробничих потужностей, що в майбутньому може обмежити можливості підприємства для подальшого зростання.

Рекомендації:

- Для підтримки позитивної динаміки прибутку та реалізації підприємству слід продовжувати працювати над оптимізацією витрат та залученням нових клієнтів.

- Важливим є також інвестування в розвиток активів, оновлення та модернізацію виробничих потужностей для забезпечення довгострокового зростання та конкурентоспроможності.

Оборотність можна оцінювати через коефіцієнт оборотності або через тривалість одного обороту. Нормативні значення цих показників значною мірою залежать від галузі, в якій працює підприємство. Для того, щоб зробити більш точні висновки про достатність або недостатність оборотних активів, важливо розглядати ці показники в динаміці. Підвищення коефіцієнтів протягом аналізованого періоду є позитивним фактором. Аналіз оборотності показників на ТОВ «Сільпо-Фуд» продемонстрований у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 Аналіз оборотності на ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Показники	2021	2022	2023
1	Коефіцієнт оборотності активів	2.11	1.94	2.53
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13.40	17.28	18.58
3	Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	27.23	21.13	19.64
4	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	8.64	8.17	11.52
5	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	5.27	4.11	5.16
6	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	35.14	10.18	8.01

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Для кращого розуміння динаміки показників оборотності ТОВ «Сільпо-Фуд» можна представити їх в графічній формі на рис. 3.5, що дозволить наочно порівняти зміни протягом аналізованого періоду.

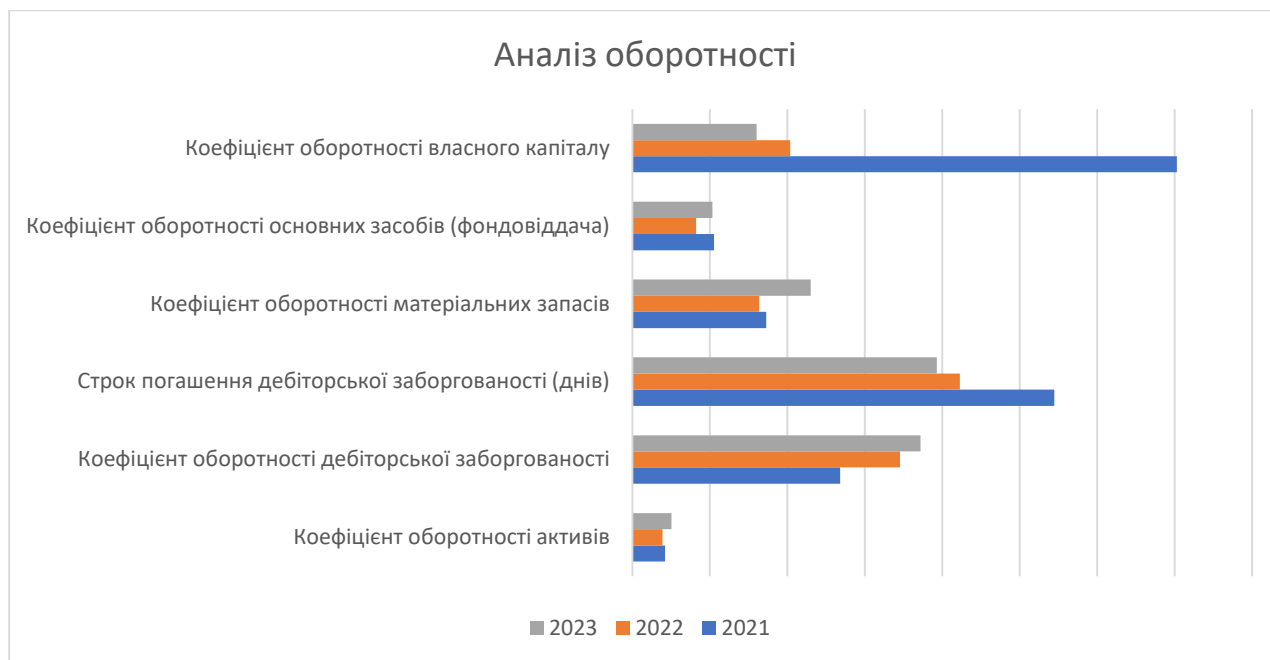

Рисунок 3.5. Аналіз оборотності на ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: побудовано автором на основі [56]

У 2023 році ТОВ «Сільпо-Фуд» продемонструвало позитивні зміни у показниках оборотності, що свідчить про поліпшення ефективності управління активами та збільшення здатності підприємства генерувати дохід.

1. **Оборотність активів:** Показник оборотності активів збільшився, що свідчить про підвищення ефективності використання всіх ресурсів підприємства. Це вказує на більш ефективне залучення активів для створення доходу у 2023 році порівняно з 2021 роком.

2. **Оборотність дебіторської заборгованості:** Протягом останніх трьох років спостерігалось поступове зростання цього коефіцієнта, що свідчить про покращення управління дебіторською заборгованістю. Прискорення збору коштів від дебіторів є результатом більш ефективної політики в цій сфері.

3. **Строк погашення дебіторської заборгованості:** Відзначається зменшення строку погашення заборгованості, що підтверджує успішне покращення в процесах збору коштів. Це дозволяє підприємству швидше отримувати готівку для подальших операцій.

4. **Оборотність матеріальних запасів:** У 2023 році показник оборотності матеріальних запасів збільшився, що свідчить про ефективніше використання

запасів у виробничому процесі. Це позитивний сигнал для управління запасами та їх оптимізації.

5. Оборотність основних засобів: Після зниження цього показника у 2022 році, в 2023 році він зріс, що вказує на більш ефективне використання основних засобів для створення доходу.

6. Оборотність власного капіталу: Зниження коефіцієнта оборотності власного капіталу вказує на проблеми з ефективним використанням власних фінансових ресурсів для генерування доходу. Це потребує подальшого аналізу та, можливо, перегляду стратегії використання капіталу.

Для забезпечення фінансової стабільності та підвищення ефективності діяльності підприємства слід продовжувати вдосконалювати стратегії управління дебіторською заборгованістю, що сприятиме підтримці високих темпів оборотності. Водночас необхідно оптимізувати використання власного капіталу, оскільки його зниження може свідчити про недостатньо ефективне управління фінансовими ресурсами. Крім того, важливо удосконалити політику використання основних засобів, що забезпечить ще вищу ефективність їх застосування в майбутньому.

Рентабельність є важливим узагальнюючим показником, що відображає ефективність діяльності підприємства. Вона дозволяє здійснювати якісну оцінку рівня віддачі витрат на кожному етапі виробництва та реалізації продукції. Рентабельність розраховується через співвідношення отриманого прибутку до витрат чи доходів підприємства, що дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси для створення доданої вартості.

Показники рентабельності можуть бути застосовані не тільки для оцінки поточної ефективності діяльності підприємства, а й для аналізу його потенціалу розвитку. Ці показники використовуються для формування висновків про фінансовий стан підприємства, допомагають у прийнятті управлінських рішень та служать важливим інструментом для інвесторів. З їхньою допомогою можна оцінити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми ресурсами і чи є перспективи для подальшого зростання. Крім того, рентабельність є одним із

ключових критеріїв для оцінки інвестиційної привабливості та формування стратегії ціноутворення на продукцію підприємства.

Оцінка рентабельності підприємства проводиться через низку ключових показників, серед яких:

- Рентабельність продукції;
- Рентабельність діяльності;
- Рентабельність активів;
- Рентабельність власного капіталу.

Для глибокого аналізу рентабельності вивчаються не лише значення цих показників, але й їхня динаміка, визначають фактори, що впливають на їх зміни, а також досліджуються потенційні резерви для підвищення рівня рентабельності. На рисунку 3.6 буде наведено аналіз та динаміка показників рентабельності для ТОВ «Сільпо-Фуд».

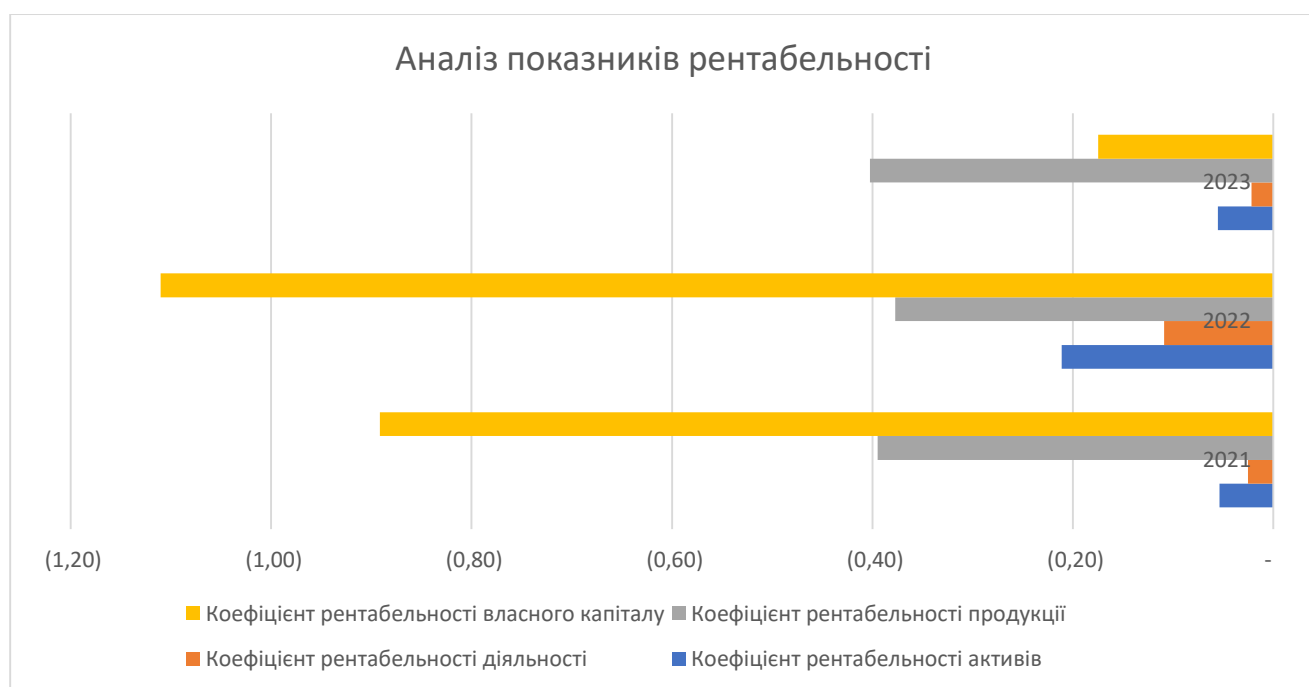

Рис. 3.6. Аналіз показників рентабельності на ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: побудовано автором на основі [56]

Коефіцієнт рентабельності активів відображає, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для генерації прибутку. Останні результати показують, що підприємство не змогло досягти прибутковості за рахунок активів, з

найбільшим зниженням цього показника в 2022 році. Хоча в 2023 році спостерігається певне поліпшення, рентабельність все ще залишається від'ємною.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу є важливим показником для оцінки ефективності використання власних ресурсів підприємства. У 2022 році цей показник досягнув критичних значень, вказуючи на значні збитки. Однак у 2023 році спостерігається покращення, хоча ситуація все ще залишається негативною.

Високі негативні значення коефіцієнта рентабельності продукції свідчать про те, що підприємство не тільки не отримує прибутку, а й несе збитки на кожній одиниці продукції. У 2023 році ця ситуація погіршилася, що вимагає перегляду стратегії виробництва та ціноутворення для поліпшення фінансових результатів.

Згідно з коефіцієнтом рентабельності діяльності, поступове зниження збитковості операційної діяльності є позитивним сигналом, проте показник все ще залишається в мінусовій зоні, що вказує на необхідність вжиття рішучих заходів для покращення результатів.

Для поліпшення ситуації можна впровадити такі стратегії:

- Оптимізація структури активів: Фокусування на найбільш прибуткових і стратегічно важливих видах діяльності допоможе збільшити ефективність використання ресурсів.
- Підвищення продуктивності основних засобів: Модернізація устаткування та оновлення технологій дозволить значно збільшити віддачу від активів, а також розглянути продаж малоефективних або застарілих активів.
- Аналіз та скорочення операційних витрат: Ретельний перегляд витрат на всі стадії виробничого процесу дасть змогу зменшити надлишкові або необґрунтовані витрати.
- Перегляд цінової політики: Встановлення адекватних цін, що покривають витрати і забезпечують прибутковість, дозволить поліпшити маржинальність.
- Аудит витрат: Проведення аудиту дозволить виявити неефективні витрати на виробництво та оперативно вжити заходів щодо їх скорочення.

- Залучення додаткового капіталу: Для зниження фінансового навантаження можна залучити нові інвестиції, що дозволить зменшити залежність від зовнішніх кредитів та підвищити фінансову стабільність.

- Ефективне управління капіталом: Інвестування в високоприбуткові активи допоможе отримати додаткові доходи та зміцнити фінансову базу компанії.

Впровадження цих заходів дозволить не лише покращити рентабельність, а й забезпечити сталий розвиток підприємства в майбутньому.

Методика оцінки рентабельності на основі факторного аналізу є однією з найпоширеніших у науковій літературі через свою високу інформативну цінність. Завдяки такому підходу можна точно оцінити вплив різних складових на результативні показники, що дозволяє більш детально зрозуміти механізми, що визначають фінансові результати підприємства.

При проведенні факторного аналізу важливо враховувати типи зв'язків між досліджуваними показниками. До основних видів зв'язків належать:

1. Адитивний зв'язок: У цьому випадку результативний показник визначається через просте додавання факторних показників. Це дозволяє оцінити, як зміна кожного з факторів впливає на кінцевий результат.

2. Мультиплікативний зв'язок: Тут результативний показник обчислюється як добуток факторних показників. Такий зв'язок дозволяє оцінити синергетичний ефект від взаємодії різних факторів, коли зміна одного параметра може мати більш значущий вплив у поєднанні з іншими.

3. Кратний зв'язок: Результативний показник обчислюється як частка від ділення одного факторного показника на інший. Це дає змогу зрозуміти, як співвідношення між різними елементами впливає на кінцевий результат.

4. Комбінований зв'язок: В даному випадку результативний показник є математичною комбінацією кількох факторних показників. Цей тип зв'язку дає найбільш повне уявлення про складність і взаємозалежність факторів, які визначають результативний показник.

Таке розуміння факторних зв'язків дозволяє більш точно і глибоко аналізувати фінансові результати підприємства, виявляти резерви для покращення рентабельності та ефективності.

Оцінка ризиків банкрутства є важливим етапом у фінансовому аналізі будь-якого підприємства. Зазвичай цей показник оцінюється за допомогою класичної моделі Альтмана або її варіантів. Однак у сучасних умовах, коли бізнеси часто стикаються з високою невизначеністю, виникає потреба в застосуванні альтернативних методик.

Нещодавно в міжнародній практиці для прогнозування ймовірності банкрутства почали використовувати універсальну дискримінантну функцію розрахунок, якої представлений в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 - Показники ймовірності банкрутства ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ з/п	Показник	2022	2023
1	k1 - грошові кошти та їх еквіваленти / поточні зобов'язання	0.04	0.05
2	k2 - поточні активи / поточні зобов'язання	0.40	0.44
3	k3 - прибуток / активи	-0.27	-0.06
4	k4 - прибуток / виручка	-0.11	-0.02
5	k5 - виробничі запаси/виручка	0.08	0.06
6	k6 - виручка/активи	1.78	2.54
7	Z	-2.96	-0.29

Джерело: згруповано за інформацією [56]

Показник ймовірності банкрутства ТОВ «Сільпо-Фуд» покращився у 2023 році порівняно з 2022 роком, проте все ще залишається в зоні високого ризику. Значення, що є меншим за 1.8, вказує на велику ймовірність банкрутства. Хоча у 2023 році спостерігається певне поліпшення, підприємство все ж потребує подальшої фінансової стабілізації. Впровадження рекомендованих заходів дозволить зміцнити фінансовий стан і знизити ризик банкрутства.

В цілому, аналіз діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» свідчить про те, що компанія перебуває у складній фінансовій ситуації, але позитивні зміни у 2023 році надають підстави для сподівань на можливе відновлення.

Аналіз фінансових коефіцієнтів, зокрема коефіцієнтів автономії, фінансування та забезпеченості оборотними засобами, вказує на значну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Низький рівень власного капіталу в структурі джерел фінансування свідчить про нестабільність фінансової ситуації компанії.

Індикатори ліквідності, зокрема коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності, перебувають нижче нормативних значень, що вказує на недостатність оборотних активів для належного покриття короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнти оборотності активів і дебіторської заборгованості демонструють позитивну динаміку, що свідчить про більш ефективне використання ресурсів підприємства у 2023 році. Однак низькі показники оборотності власного капіталу вказують на те, що підприємство не отримує достатньої дохідності для покриття витрат, пов'язаних з інвестиціями.

Підприємство показує збитковість протягом трьох років, що підтверджується негативними показниками рентабельності активів, власного капіталу, продукції та діяльності. Ці негативні значення свідчать про неспроможність компанії генерувати прибуток, навіть незважаючи на зростання обсягів реалізації продукції. Це вказує на наявність проблем з ефективністю управління ресурсами та витратами, що потребує негайних коригувальних дій для поліпшення фінансових результатів.

3.4. Пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності досліджуваного підприємства

На основі аналізу фінансового стану та показників діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд», викладених попередньо в роботі, доцільним буде впровадження наступних шляхів удосконалення організації аудиту фінансової звітності підприємства:

1. Розробка стратегії аудиту з урахуванням ризиків - має базуватися на детальному аналізі ключових фінансових аспектів діяльності підприємства. Зокрема, через високу ймовірність банкрутства аудит повинен охоплювати комплексну оцінку фінансової стійкості, включаючи перевірку точності розрахунків коефіцієнтів автономії, ліквідності та ймовірності банкрутства. Одночасно, з огляду на значну частку дебіторської заборгованості, необхідно посилити аудит управління дебіторськими рахунками, акцентуючи увагу на оцінці створення резервів сумнівних боргів. Такий підхід дозволить забезпечити повноту й об'єктивність аудиторського висновку.

2. Оптимізація процедур аудиту - має включати низку заходів, спрямованих на підвищення точності та ефективності перевірок. Зокрема, важливо деталізувати аналіз фінансових активів, звертаючи увагу не лише на поточні, але й на довгострокові фінансові інвестиції з метою оцінки їх реальної вартості та ліквідності, що сприятиме зменшенню ризиків неточностей. Крім того, запровадження спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації аудиторських процедур дозволить значно підвищити продуктивність перевірок, забезпечити відповідність нормативам і мінімізувати ризик людських помилок, що створить передумови для якісного вдосконалення аудиторського процесу.

3. Перевірка облікової політики має включати ретельний аналіз ключових аспектів, що впливають на фінансові результати підприємства. Зокрема, через високий рівень зносу основних засобів необхідно перевірити коректність нарахування амортизації та відповідність цієї політики чинним стандартам бухгалтерського обліку. Крім того, важливим є контроль за створенням резервів для оцінки, чи забезпечує підприємство достатній їх обсяг для покриття можливих

зобов'язань і збитків. Такий підхід дозволить забезпечити відповідність облікової політики нормативним вимогам і підвищити її прозорість.

4. Перевірка ефективності управлінських рішень має включати оцінку ключових аспектів діяльності підприємства. Зокрема, аудит управління витратами повинен охоплювати детальний аналіз собівартості продукції для виявлення можливих резервів оптимізації та підвищення ефективності використання ресурсів. Одночасно слід перевірити інвестиційну діяльність підприємства, зокрема ефективність інвестиційної політики, з метою оцінки її впливу на зниження рівня зносу активів і забезпечення довгострокової фінансової стабільності. Такий підхід дозволить оцінити раціональність управлінських рішень і сприяти їх вдосконаленню.

5. Навчання та контроль персоналу - впровадження внутрішнього контролю для регулярного моніторингу стану активів, зобов'язань та основних показників.

6. Розробка рекомендацій щодо покращення звітності повинна спрямовуватися на підвищення прозорості та інформативності фінансових даних. Насамперед доцільно запропонувати деталізацію звітних форм, приділяючи особливу увагу статтям "Основні засоби" та "Матеріальні запаси", що дозволить мінімізувати ризики викривлення інформації та підвищити точність оцінки активів. Крім того, враховуючи різноманітні напрями діяльності підприємства, варто рекомендувати сегментацію звітності. Це забезпечить більш чітке розмежування фінансових результатів за різними сегментами, сприятиме глибшому аналізу та підвищить ефективність аудиторських процедур.

Впровадження цих заходів дозволить покращити якість аудиту фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд», сприятиме підвищенню точності даних і зміцненню довіри до фінансової інформації підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було проаналізовано ключові аспекти фінансової звітності, її сутність, принципи складання та нормативно-правову базу. Особлива увага приділялася методикам формування звітності, використанню сучасних технологій, а також питанням аналізу та аудиту. На основі проведеного аналізу діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» сформульовано висновки та рекомендації, спрямовані на вдосконалення звітності та аудиторських процедур, що сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень і фінансової стійкості підприємства. Було сформовано наступні висновки:

1. Було визначено сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства. Зокрема, фінансову звітність розглянуто як результат узагальнення бухгалтерських даних, створених для відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства на звітну дату. Поняття фінансової звітності розглядалося численними вітчизняними та зарубіжними науковцями, і воно зафіксовано у нормативно-правових актах. Проаналізувавши різні трактування, ми визначаємо фінансову звітність як результат узагальнення бухгалтерських даних, що створюються з метою відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства на звітну дату.

2. Розглянуто принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль. На основі аналізу законодавчо затверджених принципів обліку та звітності, було запропоновано додати до існуючого переліку принцип прозорості (транспарентності). Цей принцип сприятиме підвищенню довіри до фінансової звітності та забезпечить репрезентативність поданої і розкритої інформації. Згідно з принципом прозорості, фінансова звітність повинна містити точну та відповідну інформацію щодо всіх її показників і забезпечувати доступ до неї широкому колу користувачів

3. Наведено зарубіжний досвід форм та методик складання фінансової звітності. Проведено порівняння з вітчизняними стандартами, підкреслено важливість класифікації звітності на індивідуальну та групову, проміжну та річну, а також запропоновано структурувати ці форми для зручності аналізу.

4. Розглянуто нормативно-правове забезпечення щодо складання та подання фінансової звітності. Вивчено вимоги законодавства України, які регулюють структуру, елементи звітності та процес її подання суб'єктами господарювання.

5. Розкрито організацію заповнення та подання фінансової звітності підприємства. Детально описано процедури подання звітності електронним шляхом, через пошту або вручну, з акцентом на зручність і своєчасність.

6. Наведено методику складання фінансової звітності суб'єктів господарювання. Розглянуто методичні аспекти, включаючи деталізацію статей балансу, таких як основні засоби (розширення даної статті балансу розкривши подавати окремо первісну вартість, накопичену амортизацію та залишкову вартість для покращення аналітичності звітності) та запаси (відображення окремими рядками різні види запасів, такі як сировина, напівфабрикати, готова продукція), для забезпечення аналітичності звітності.

7. Наочно зображено застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності. Запропоновано впровадження автоматизації для полегшення процесів складання звітності, підвищення точності даних та зниження людських помилок.

8. Розроблено пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм ТОВ «Сільпо-Фуд». Рекомендовано деталізувати статті звітності, розробити внутрішні методичні рекомендації та удосконалити облік витрат для підвищення якості звітності.

9. Визначено організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мету та роль. Запропоновано стратегію аудиту з урахуванням ризиків, включаючи перевірку дебіторської заборгованості, фінансової стійкості та амортизаційної політики.

10. Наведено методику аналізу показників фінансової звітності. Проведено аналіз фінансових показників, що включає розрахунок коефіцієнтів автономії, ліквідності та ймовірності банкрутства, а також виявлення резервів для оптимізації.

11. Здійснено оцінку діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд». Виявлено ключові проблеми, такі як висока частка дебіторської заборгованості та рівень зносу основних засобів, розроблено рекомендації для їх вирішення.

12. Надано пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд». Рекомендовано деталізувати аналіз фінансових активів, контролювати створення резервів, оцінювати витрати та розробити політику внутрішнього моніторингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Євлаш Т. О. Опорний конспект лекцій із дисципліни «Звітність підприємств» для студентів денної та заочної форм навчання. Харків: ХДУХТ, 2016. 181 с.
2. Панталесєв В. В., Юрченко О. А., Курило К. В., Безверхий К. В. Звітність підприємств: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування»). Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». 2017. 432
3. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кравченко І. Ю, Ямборко Г. А. Фінансовий облік: підручник. Київ: Лібра. 2005. 976 с.
4. Мальченко В. С. *Збірник Всеукраїнської науково-технічної конференції магістрантів і студентів ТДАТУ*. 2019. С. 63-65.
5. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Фінансовий облік: підруч. 4-те вид. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с
6. Корягін М. В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2016. 275 с.
7. Іваненко В. О. Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку та форма статистичного спостереження. *Вісник ЖДТУ: економіка, управління та адміністрування*. Житомир. 2010. № 2 (52). С.104-112.
8. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2002. 359 с.
9. Рабошук А.В. Принципи, стандарти та професійне судження в бухгалтерському обліку: теоретикометодичний аспект: автореф. дис. к. е. н.: спец. 08.06.04. Київ, 2006. 21 с.
10. Андрієнко В. О. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода*. Київ. 2008. № 9. С. 153–157
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом №73 Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/stru#Stru> (дата звернення: 15.09.2024 р.)

12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 15.09.2024 р.)

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: прийн. від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 15.09.2024 р.)

14. Польова Т. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. Харків, 2019. № 4. С.153-158.

15. Войнаренко М. П. Система обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики. Київ: Наукова думка. 2012. 718с.

16. Колос І. В. Звітність як елемент системи управління підприємством. *Економічна наука*. Київ, 2016. С. 47-52.

17. Демко І. В. Дослідженням ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник*. Київ, 2017. № 5. С. 337-346.

18. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2013. № 1. С. 3-5.

19. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації продукції в сільськогосподарських підприємствах : методологія і практика : автореф. дис. д. е. н.: спец. 08.00. Київ, 2009. 42 с.

20. Чуніхіна Т.С., Проценко Л.А. Розкриття інформації про фінансові результати у форматі міжнародних та національних стандартів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. № 19(2). С. 153–157.

21. Бузнік А.О. Порівняльна характеристика і основні розбіжності між МСБО (IAS) та НП(С)БО. *Студентський науковий вісник Миколаївського аграрного університету*. 2010. № 2(1). С. 21–27.

22. Семенюта В.В., Пачева А.Д. Аналіз міжнародного досвіду в організації облікового процесу. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2014. № 8(4). С. 171–177.

23. Шипіна С.Б. Зарубіжний досвід розкриття інформації про фінансові результати у фінансовій звітності за МСФЗ (IFRS). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 17(4). С. 147–150.

24. Ткаченко Ю.П. Особливості ведення бухгалтерського обліку у Великобританії. *Наука та освіта: ключові питання сучасності*. 2018. № 6. С. 65–66. URL : https://ukrlogos.in.ua/documents/18_05_2018_245.pdf (дата звернення: 14.10.2024 р.)

25. Голобородько Т.В. Використання Міжнародних стандартів фінансової звітності у зарубіжних країнах. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5293> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

26. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

27. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України 07 лютого 2013 року № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : наказ Мінфіну України від 31.03.99р. № 137 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Наказ Міністерства фінансів

України 25.02.2000 111 N 39 URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

32. Про порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.10.2024 р.)

33. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536 (дата звернення: 14.10.2024 р.)

34. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

35. Про затвердження Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 29 жовтня 1997 р. N 230 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0230201-97#Text> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України 07 лютого 2013 року № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Наказ Міністерства фінансів України 25.02.2000 111 N 39 URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 15.10.2024 р.)

38. Система стратегічного фінансового обліку: аналіз сучасного стану і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 220-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_7_40 (дата звернення: 25.10.2024 р.)

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»: затв. Наказом № 344 Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text> (дата звернення: 25.10.2024 р.)

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом №73 Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/stru#Stru> (дата звернення: 25.10.2024 р.)

41. Голов С.Ф. МСФЗ (IFRS) в Україні: шляхом спроб і помилок. *Бухгалтерський облік і аудит*. Київ, 2012. № 3. С. 3-12.

42. Мельник М. В. Власний капітал як економічна категорія: його сутність та структура. *Глобалізація обліку та звітності: збірник наукових праць студентів*. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 38-41.

43. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536 (дата звернення: 25.10.2024 р.)

44. Звітність підприємств : навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування») / за заг. редакцією д. е. н., проф. В. П. Пантелеєва. – Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 432 с.

45. Степаненко О.І., Туровська А. С. Аналіз руху грошових потоків підприємства, їх вплив на господарську діяльність. *Інфраструктура ринку*. 2023. №74. С.148-155.

46. Степаненко О.І. Класифікація капітальних інвестицій для потреб бухгалтерського обліку. *Ресурсний потенціал регіонів України: стан та напрями розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 29-30 січня 2016 р.). 2016. Ч. 2. С. 116-119.

47. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової 102 звітності: затв. Наказом № 476 Міністерства фінансів України від

11.04.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13> (дата звернення: 10.09.2024 р.)

48. Задорожний З. В., Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Бобрівець Л. Я. Облік та звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. (навч.-метод. комплекс). 2-ге вид. випр. і доповн. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 304 с.

49. Дроб'язко С.І., Козир Т. М., Холод С. Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2012. 416 с.

50. Хомин П. Я. Псевдотеоретичні атавізми фінансової звітності. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції*: матеріали II міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Ужгород, 16 квітня 2020 р. Ужгород, 2020. С. 254-255.

51. Ганін В. І., Христофор А. В. Фінансова звітність підприємства – інформаційне джерело для ухвалення управлінських рішень. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 881 - 887.

52. Концептуальна основа фінансової звітності. Фонд МСФЗ. С.12-14 URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення: 25.10.2024 р.)

53. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/ifrs1.pdf> (дата звернення: 25.10.2024 р.)

54. Ромашко О. М., Дудка Н. П. Звіт про рух грошових коштів як компонент фінансової звітності. *Вчені записки університету «КРОК»*. 2017. №47 URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/vzuk-47-2017_110-115.pdf (дата звернення: 25.10.2024 р.)

55. Примітки до фінансової звітності як елемент повноти висвітлення інформації – Воськало В. І. - Науковий вісник НЛТУ України, 2017, т. 27, № 7 – с. 37-40

56. Фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд» URL: <https://silpo.ua/reports> (дата звернення: 01.11.2024 р.)

57. Дончак Л. Г., Ціхановська О. М. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. №10 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/44.pdf (дата звернення: 01.11.2024 р.)
58. OS Orlova, Legal Regulation of Accounting and Financial Reporting of Economic Entities (Lira 2014).
59. Господарський кодекс України від 15.11.2024 із змінами 4017-IX від 10.10.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 01.11.2024 р.)
60. Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 №73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 01.11.2024 р.)
61. Постанова Національного Банку України Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України від 27.02.2018 №17 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017500-18#Text> (дата звернення: 01.11.2024 р.)
62. Наказ Міністерства Фінансів України Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку фінансових витрат від 01.11.2010 №1300 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1300201-10#Text> (дата звернення: 01.11.2024 р.)
63. MV Kuzhelnyy and SO Levytska, Organization of Accounting (TsUL 2010).
64. Скрипник С. В., Франчук І. Б., Шепель І. В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2020/9.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
65. Бразілій Н. Автоматизація бухгалтерського обліку як напрям підвищення ефективності управління діяльністю суб'єктів господарювання. *Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. Черкаси: ЧДТУ, 2023. С. 22–25. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/19dcfc45-d567-49e0-9cf9-d9719e5af62e/content> (дата звернення: 01.11.2024).*

66. Спільник І. В., Палюх М. С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Міжнародний науковий журнал «Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації»*. 2019, № 1-2. С. 83-96. (дата звернення: 01.11.2024).

67. Ярощук О. Блокчейн у системі бухгалтерського обліку. *Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23 жовтня 2020 р.)*. 2020. С. 99-100 (дата звернення: 01.11.2024).

68. Гавриленко Н., Козицька Н. Аналітичне забезпечення цифрових трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38 (дата звернення: 01.11.2024).

69. Панасюк В., Бурденюк Т., Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. *Галицький економічний вісник*. 2021. 68(1). С. 70-76 (дата звернення: 01.11.2024).

70. Дебет Плюс – програма для бюджетних та державних установ України. *Дебет Плюс*: веб-сайт. URL: <https://debet.com.ua/uk/industries/budgetary> (дата звернення: 01.11.2024).

71. Рішення для масового ринку. BAS Бухгалтерія : веб-сайт. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting/> (дата звернення: 01.11.2024).

72. Продукти SAP AZ. SAP Software Solutions : веб-сайт. URL: <https://www.sap.com/ukraine/index.html> (дата звернення: 01.11.2024).

73. Master Бухгалтерія веб-сайт. URL: <https://masterbuh.com/product/buhgalteriya> (дата звернення: 01.11.2024).

74. Бухгалтерське програмне забезпечення для бухгалтерів. Accounting Software & Solutions/QuickBooks Global: веб-сайт. URL: <https://quickbooks.intuit.com/global/accountants-software/> (дата звернення: 01.11.2024).

75. ERP системи для малого та середнього бізнесу. *Tillypad*: веб-сайт. URL: <https://erp.org.ua/tillypad/> (дата звернення: 01.11.2024).

76. Степаненко О. І., Дубовик М. Ф. Аналіз дебіторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан та ділову активність підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. № 2(88). С. 116 - 125.

77. BAS Бухгалтерія Демонстраційні бази онлайн URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-demo/> (дата звернення 28.11.2024)

78. Програма для автоматизації діяльності ресторанів. *Tillypad*. URL: <https://biznesplan-primer.ru/programma/restoran/tillypad> (дата звернення 28.11.2024)

79. QuickBooks Video Tutorial URL: <https://quickbooks.intuit.com/global/learn-and-support/video-tutorials/?msockid=0df98712c75967650f8b920dc64b6622> (дата звернення 28.11.2024)

80. SAP Creating Balance Sheets and Income Statements URL: https://learning.sap.com/learning-journeys/designing-the-record-to-report-process-in-sap-s-4hana/creating-balance-sheets-and-income-statements_f8986a1c-9f92-40a4-8a89-1ecfb86c184f (дата звернення 28.11.2024)

81. Курс відеоуроків автоматизації бухобліку в програмі «Дебет Плюс» URL: <https://debet.com.ua/kurs-videourokiv-avtomatyzatsiyi-bukhobliku-v-prohrami-debet-plyus> (дата звернення 28.11.2024)

82. Master Бухгалтерія URL: <https://masterbuh.com/product/buhgalteriya> (дата звернення 28.11.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

«Звіт про сукупний дохід ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року»

	2023	2022
	тис. грн.	тис. грн.
Дохід від реалізації	84 727 987	69 990 601
Собівартість реалізації	(60 419 457)	(50 815 360)
Валовий прибуток	24 308 530	19 175 241
Інші операційні доходи	906 959	725 090
Витрати на збут	(19 669 097)	(17 517 107)
Адміністративні витрати	(4 342 286)	(3 379 934)
Інші операційні витрати	(63 819)	(160 302)
Операційний прибуток/(збиток)	1 140 287	(1 157 012)
Інші доходи	571 777	514 944
Інші витрати	(930 310)	(3 980 812)
Фінансові доходи	384 148	58 748
Фінансові витрати	(2 909 288)	(2 503 139)
Дохід/(втрати) від участі в капіталі	(9 668)	(4 859)
Дохід/(втрати) від інвестицій в асоційовані компанії	(97 876)	(363 909)
Збиток до оподаткування	(1 850 930)	(7 436 039)
Дохід/(витрати)з податку на прибуток	-	(196 279)
Збиток за рік	(1 850 930)	(7 632 318)
Інший сукупний дохід, за вирахуванням податку		
Статті, які згодом не будуть перекласифіковані до прибутку або збитку:		
Прибуток від переоцінки основних засобів	43	586
Загальний сукупний збиток за рік	(1 850 887)	(7 631 732)

«Звіт про сукупний дохід ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року»

	2022	2021
	тис. грн.	тис. грн.
Дохід від реалізації	69 990 601	72 784 231
Собівартість реалізації	(50 815 360)	(52 182 935)
Валовий прибуток	19 175 241	20 601 296
Інші операційні доходи	725 090	412 331
Витрати на збут	(17 517 114)	(18 533 954)
Адміністративні витрати	(3 379 927)	(2 775 764)
Інші операційні витрати	(160 302)	(121 299)
Збиток від операційної діяльності	(1 157 012)	(417 390)
Інші доходи	514 944	563 547
Інші витрати	(3 980 812)	(16 678)
Фінансові доходи	58 748	314 875
Фінансові витрати	(2 503 139)	(2 358 809)
Дохід/(втрати) від участі в капіталі	(4 859)	(2 814)
Прибуток збиток від переоцінки фінансових інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток та збиток	-	(8 879)
Дохід/(втрати) від інвестицій в асоційовані компанії	(363 909)	-
Збиток до оподаткування	(7 436 039)	(1 926 148)
Дохід/(витрати) з податку на прибуток	(196 279)	79 969
Збиток за рік	(7 632 318)	(1 846 179)
Інший сукупний дохід, за вирахуванням податку		
Статті, які згодом не будуть перекласифіковані до прибутку або збитку:		
Прибуток від переоцінки основних засобів	586	-
Загальний сукупний збиток за рік	(7 631 732)	(1 846 179)

Додаток В

**«Звіт про фінансовий стан (Активи) ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що
закінчився 31 грудня 2023 року»**

	31 грудня 2023	31 грудня 2022
	тис. грн.	тис. грн
АКТИВИ		
Необоротні активи		
Основні засоби	15 613 778	17 226 900
Інвестиційна нерухомість	965 871	289 880
Нематеріальні активи	2 182 012	3 097 800
Інвестиції в дочірні компанії	252 016	252 234
Інвестиції в асоційовані компанії	938 611	1 036 487
Передплата за основні засоби	374 721	310 626
Фінансові інвестиції	14 560	-
Дебіторська заборгованість по суборенді	-	828
Торгова та інші дебіторська заборгованість	45 173	-
Всього необоротних активів	20 386 742	22 214 755
Оборотні активи		
Запаси	4 819 319	5 973 568
Торгова та інша дебіторська заборгованість	6 498 721	2 620 133
Фінансові інвестиції	77 995	1 546 379
Дебіторська заборгованість по суборенді	256	943
Дебіторська заборгованість за розрахунками бюджетом	40 278	46 204
Гроші та їх еквіваленти	1 418 482	1 066 300
Інші оборотні активи	116 716	201 156
Всього оборотних активів	12 971 767	11 454 683
Всього активів	33 358 509	33 669 438

Додаток В

«Звіт про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року (продовження)»

	31 грудня 2023	31 грудня 2022
	тис. грн.	тис. грн
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Власний капітал		
Статутний капітал	15 188 703	13 047 703
Нерозподілений прибуток/(непокритий збиток)	(25 623 369)	(23 772 439)
Всього власний капітал	(10 434 623)	(10 724 736)
Довгострокові непоточні зобов'язання та забезпечення		
Банківські кредити	1 673 193	1 397 278
Торгова та інша кредиторська заборгованість	358 577	-
Непоточні зобов'язання з оренди	12 013 927	12 088 615
Інші фінансові зобов'язання	-	2 499 178
Інші зобов'язання	-	12 985
Всього непоточні зобов'язання та забезпечення	14 045 697	15 998 056
Поточні зобов'язання та забезпечення		
Поточні забезпечення	483 922	1 481 551
Банківські кредити	2 925 022	3 274 126
Інші фінансові зобов'язання	1 967 575	880 061
Торгова та інша кредиторська заборгованість	21 079 230	19 041 146
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 007 478	1 114 658
Інші зобов'язання	43 903	70 036
Всього поточні зобов'язання та забезпечення	29 747 435	28 396 118
Всього зобов'язань	43 793 132	44 394 174
Всього власного капіталу та зобов'язань	33 358 509	33 669 438

Додаток Г

**«Звіт про фінансовий стан (Активи) ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що
закінчився 31 грудня 2022 року»**

	31 грудня 2022	31 грудня 2021
	тис. грн.	тис. грн.
АКТИВИ		
Необоротні активи		
Основні засоби	17 226 900	16 813 770
Нематеріальні активи	3 097 800	4 258 050
Інвестиційна нерухомість	289 880	-
Інвестиції в дочірні компанії	252 234	272 809
Інвестиції в асоційовані компанії	1 036 487	-
Фінансові інвестиції	-	1 400 396
Відстрочені податкові активи	-	196 279
Передплата за основні засоби	310 626	711 069
Дебіторська заборгованість по суборенді	828	-
Всього необоротних активів	22 214 755	23 652 373
<hr/>		
Оборотні активи		
Запаси	5 973 568	6 461 622
Торгова та інша дебіторська заборгованість	2 620 491	5 482 730
Фінансові інвестиції	1 546 379	1 711 169
Дебіторська заборгованість за розрахунками бюджетом	46 200	51 862
Гроші та їх еквіваленти	1 066 300	1 163 038
Інші оборотні активи	201 156	137 549
Всього оборотних активів	11 454 103	15 007 970
<hr/>		
Всього активів	33 668 858	38 660 343

Додаток Г

«Звіт про фінансовий стан ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року (продовження)»

	31 грудня 2022	31 грудня 2021
	тис. грн.	тис. грн.
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Власний капітал		
Статутний капітал	13 047 703	13 047 703
Нерозподілений прибуток/(непокритий збиток)	(23 736 759)	(16 105 027)
Всього власний капітал	(10 689 056)	(3 057 324)
Довгострокові зобов'язання та забезпечення		
Банківські кредити	1 397 278	1 464 696
Непоточні зобов'язання з оренди	12 088 615	9 583 891
Інші фінансові зобов'язання	2 499 178	2 498 761
Інші зобов'язання	12 985	64 562
Всього непоточні зобов'язання та забезпечення	15 998 056	13 611 910
Поточні зобов'язання та забезпечення		
Поточні забезпечення	1 481 551	409 449
Банківські кредити	3 274 126	2 373 923
Поточні зобов'язання з оренди	2 017 474	1 604 645
Інші фінансові зобов'язання	880 061	522 902
Торгова та інша кредиторська заборгованість	19 001 625	22 559 067
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 114 449	259 915
Зобов'язання за одержаними авансами	520 536	279 757
Інші зобов'язання	70 036	96 129
Всього поточні зобов'язання та забезпечення	28 359 858	28 105 757
Всього зобов'язань	44 397 914	41 717 667
Всього власного капіталу та зобов'язань	33 668 858	38 660 343

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

Proceedings of the 2nd International Scientific
and Practical Conference
**"Scientific Exploration: Bridging Theory
and Practice"**
December 9-11, 2024
Berlin, Germany

Collection of Scientific Papers

Germany, 2024

UDC 01.1

Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice» (December 9-11, 2024. Berlin, Germany). European Open Science Space, 2024. 265 p.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The conference is registered in the database of scientific and technical events of UkrISTEI to be held on the territory of Ukraine (Certificate №510 dated 18.09.2024).

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

CONTENT

Section: Accounting and Taxation

Борцайкіна О., Волчек Р.

ОБЛІК РЕМОНТНИХ РОБІТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА
НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 11

Лежненко Л., Бойчук А.

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ 14

Section: Agricultural Sciences

Слободяник Г., Тернавський А., Войцехівський В.

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ГОРОХУ ОВОЧЕВОГО ЗАЛЕЖНО
ВІД НОРМИ ВИСІВУ ТА ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ... 18

Оленір Р., Якимук М., Воронін М., Воронін П.

ВПЛИВ РІЗНИХ СИСТЕМ УДОБРЕННЯ НА УРОЖАЙНІСТЬ
СОНЯШНИКА 23

Section: Architecture and Construction

Вяткін К.І., Гончаров Р.В., Крутько В.В., Підпригора Б.В.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ СИСТЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО
ПЛАНУВАННЯ 26

Section: Art History and Literature

Приймак І., Подкоритова Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ ЩОДО
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НОНФІКШН 29

Фриз П., Павлюк Т.

РОЛЬ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ У РОЗВИТКУ ВИКОНАВЦЯ 32

Фриз П., Нанівська І.

АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО
МИСТЕЦТВА 35

6. Попович В.І. Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО та П(С)БО. Мукачівський державний університет, кафедра обліку і контролю у сфері послуг та соціальної культури. 2012. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2012_721/41.pdf (Дата звернення: 03.12.2024)

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ

Лежненко Людмила

к.е.н., доцент

Бойчук Анастасія

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

Київський Національний Економічний Університет

ім. Вадима Гетьмана, Україна

Фінансова звітність є ключовим елементом системи управління підприємством, що надає достовірну інформацію про його фінансові результати, майновий стан та рух грошових коштів. З огляду на це, важливим є розробка та впровадження ефективних організаційно-методичних підходів до її аудиту та аналізу, що дозволить підвищити точність оцінки фінансових показників, виявити потенційні ризики та забезпечити належний рівень фінансової стабільності підприємства.

Фінансова звітність – це результат узагальнення даних бухгалтерського обліку, що дозволяє відобразити фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства на звітну дату. У фінансовій звітності також враховуються показники діяльності філій, представництв і інших відокремлених підрозділів підприємства. Основне завдання звітності в управлінському процесі – це забезпечення керівного персоналу необхідною фінансовою інформацією. Завдання керівництва полягає в отриманні, обробці, оцінці та аналізі цієї інформації, на основі якої приймаються управлінські рішення щодо фінансової діяльності підприємства.

Фінансова звітність є основним інструментом для отримання ключових даних про результативність діяльності підприємства. Враховуючи широкий спектр користувачів цієї інформації, фінансові звіти повинні бути зрозумілими та доступними для інтерпретації. Власники та керівники використовують звіти для прийняття важливих бізнес-рішень, таких як визначення доцільності продовження певної діяльності, рішення щодо самостійного виробництва або закупівлі матеріалів, а також вибір між придбанням чи орендою майна або

обладнання. Інші зацікавлені сторони також користуються фінансовими звітами у своїй діяльності.

Аналіз фінансової звітності є однією з ключових процедур, що виконуються аудитором. Економічну ефективність діяльності підприємства можна оцінити через аудит фінансових результатів [1]. Ключовою процедурою в цьому процесі є аналіз балансового прибутку, розмір якого визначається точністю розрахунків специфічних платежів, таких як податок на додану вартість, акцизний збір тощо.

Аудит фінансової звітності не тільки здійснює оцінку та аналіз фактичного стану підприємства, але й досліджує потенціал для зростання ділової активності та підвищення ефективності його господарської діяльності. Завершальним етапом аудиту є систематизація та обробка результатів перевірки. Після цього складається аналітична таблиця, яка містить порівняння планових і звітних показників виконання фінансового плану підприємства [2].

Аудит фінансової звітності завершується розробкою рекомендацій щодо маркетингової діяльності, які сприяють підвищенню економічної ефективності підприємства. Висновки аудитора та його пропозиції формуються з урахуванням позицій економістів, бухгалтерів та інших фахівців підприємства. Такі висновки допомагають визначити ефективні заходи, що дозволяють вдосконалити діяльність окремих підрозділів і покращити загальні результати роботи. Таким чином, аудит фінансових показників сприяє розвитку маркетингової стратегії, що є важливою складовою ринкової економіки, зокрема для підвищення ефективності господарської діяльності та задоволення потреб робочого персоналу.

Оцінка причинно-наслідкових зв'язків у фінансовому аналізі, визначення впливу різних факторів на кінцеві результати та первинне опрацювання вихідних даних здійснюються за допомогою спеціальних методів, технік і інструментів. Ці способи є ключовими складовими методології фінансового аналізу.

Аналізуючи різноманітні підходи до оцінки фінансової діяльності та стійкості підприємства, можна виділити кілька традиційних методик, серед яких: методи, засновані на аналізі балансу, підходи, що ґрунтуються на неформальних, інтуїтивних оцінках, узагальнені методи, основані на досвіді вирішення подібних задач, експертні оцінки, економіко-математичні методи та інші [3].

Методи фінансового аналізу являють собою сукупність науково-методичних інструментів та принципів для оцінки фінансового стану підприємства. В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів фінансового аналізу. На першому рівні класифікації виділяють неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Формалізовані методи базуються на чітко визначених аналітичних залежностях між показниками. Залежно від використаного математичного апарату, формалізовані методи поділяються на кілька підвидів [4]:

- Традиційні методи – використовуються для первісного аналітичного опрацювання інформації.
- Методи детермінованого факторного аналізу – застосовуються, коли між показниками існує функціональна залежність.
- Методи ймовірнісного факторного аналізу – використовуються для дослідження зв'язків, де є ймовірнісна залежність між показниками.

Неформалізовані методи фінансового аналізу базуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні та мають певну суб'єктивність, оскільки в них значну роль відіграють інтуїція, досвід і знання аналітика. Основні методи оцінки фінансового стану підприємства представлені у табл. 1.

Таблиця 1. Основні методи оцінки фінансового стану підприємства

Метод оцінки	Суть методу
Оцінка за абсолютними показниками	Аналіз окремих аспектів фінансової діяльності, включаючи фінансову стійкість, прибутковість (через маржинальний аналіз), стабільність джерел покриття запасів.
Метод фінансових коефіцієнтів	Розрахунок показників для оцінки фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності, майнового стану, ділової активності; адаптується до вимог нормативних документів.
Рейтингова оцінка	Класифікація підприємств за фактичними значеннями показників; дозволяє ранжувати підприємства для порівняння фінансового стану.
Бальна оцінка	Аналіз фінансових коефіцієнтів через порівняння з нормативними величинами; результат представлено у балах з урахуванням віддаленості від оптимальних значень.
Матрична оцінка	Створення матриці стандартизованих фінансових показників для рейтингової оцінки, аналізу матричних балансів та потоків.
Інтегральна оцінка	Визначення інтегрального показника, який узагальнює окремі аспекти або загальний фінансовий стан підприємства.
Дискримінантні моделі	Оцінка ймовірності банкрутства через інтегральні моделі: однофакторні (коефіцієнти Бівера, Вейбеля) та багатофакторні (моделі Альтмана, Ліса, Таффлера).

дані сформовано [5]

У сучасній економічній літературі фінансовий аналіз зазвичай проводиться у двох основних формах: експрес-аналізі та комплексному аналізі. Однак більшість науковців і практиків віддають перевагу експрес-аналізу, який базується на обмеженій кількості розрахунків. Це дозволяє отримати об'єктивну оцінку досліджуваного напрямку та прийняти обґрунтовані управлінські рішення в короткі терміни. Перевага комплексного аналізу полягає у його здатності проводити всебічну оцінку фінансового стану підприємства через дослідження множини різних параметрів, які дають різностороннє уявлення про фінансову та господарську діяльність.

Порівняльна характеристика методів оцінки фінансового стану підприємства дозволяє виявити як їх переваги, так і недоліки. Враховуючи ці аспекти, для проведення більш комплексної оцінки фінансового стану підприємства доцільно поєднувати різні методики. Це дозволить отримати більш детальну і всебічну інформацію про фінансове становище підприємства,

зокрема враховуючи різні фактори і показники, що характеризують його діяльність. Такий підхід дає змогу зробити більш обґрунтовані управлінські рішення та ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі.

Отже, фінансова звітність є основою управління підприємством, адже надає інформацію про його фінансові результати, стан і рух грошових коштів. Це робить її важливим інструментом для прийняття управлінських рішень та оцінки ефективності господарської діяльності. Різні методи аналізу фінансового стану, такі як абсолютні показники, фінансові коефіцієнти, рейтингова, бальна, матрична, інтегральна оцінки, а також дискримінантні моделі, дозволяють проводити як загальну, так і деталізовану оцінку діяльності підприємства. Їх комбінування забезпечує всебічний аналіз і сприяє виявленню ключових проблем і потенціалів розвитку. Результати аудиту та фінансового аналізу не лише відображають стан підприємства, але й допомагають розробити рекомендації для підвищення його стійкості та ефективності. Таким чином, комплексне використання методів оцінки фінансового стану дозволяє адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечити стабільний розвиток підприємства.

Список використаних джерел

1. Кулинич М. Б., Коваль Н. І. (2016). Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємства. Економіка і суспільство. №6. С. 367-372. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf
2. Колісник, О., Шацков, В. (2024). Аудит фінансової звітності: стратегія, план, процедури та методи. Економічний аналіз. Том 34. № 1. С. 226-235. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.226>
3. Круш П. В., Якименко Р. А. (2015). Методики оцінки фінансової діяльності. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. №15. С. 271-275. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/65a1e181-66d1-4a52-a19a-3a379fd3fd09/content>
4. Синькевич Н. І., Васишин Т. М. (2014). Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання. Бізнес Інформ. №4. С. 313-317. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-4_0-pages-313_317.pdf
5. Куліш, Г., Чепка, В., Гавриленко, Ю. (2023). Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства: переваги та недоліки. Економічні горизонти. №1(23). С. 106–120. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/article/view/274304/270423>